

ZVÝKY V DAVNOM POLSKU

Štedrovečerná večera ma charakter domacej a rodinnej slávnosti, preto nie je čudné, že v súvislosti s ňou sa zachovala celá rada starých zvykov, niekedy starších ako samotná tradícia kresťanstva, ktorá pred stáročiami nasunula sa na dávny pohanský sviatok.

Na štedrovečerný stôl kládlo sa seno alebo slama a len na toto prestieral sa obrus a stavali jedlá; do kútov izby stavali tiež snopy raze a rozprestierali pod stolom na dážke slamu.

Celá rodina zúčastňovala sa slávnostných obradov, spoločne sa delili obľátkou a vymieňali si blahoželania. Pamäali na neprítomných, spomínali ich a nechávali pre nich voľné miesto pri stole, podobne ako aj pre zomrelých. Štedrá večera mala všetkých spájať — preto niekedy ponechávalo sa jedlo na stole na noc pre dušov zomrelých alebo ho vynášali pred dom; kresťanský sviatok viditeľne prebral pozostatky dávnych obradov za zosnulých.

Všeobecne sa snažili zaznačiť, že aj zvieratá sa zúčastňujú štedrej večere; je možné že aj tunu sa stretnávame s prvkami pohanských sviatkov. Zbytky jedla vynášali sa dobytku a koňom — ako to podnes robia na dedinách. Zrno rozsypané po stole, dávali sliepkam, aby sa lepšie nesli, koňom a kravám dávali tiež v jedle podrobenú obľátku.

Pozývali tiež ostatnú zverinu, vlky z lesa, vrabcov atď., vychádzali pred dom a hádzali trošku jedla pred seba akoby pre tieto zvierata; vlka pozývali na šehľu večeru s tým, aby tiež potom behom roku nikdy neprihádzal.

... Tento neobvyklý večer bol výbornou príležitosťou k vešteniu; vešilo sa veľa a rôznym spôsobom, snažili sa uhádnuť to, čo sa behom roku malo prihodiť.

Pri tejto príležitosti je treba poznamenať, že tak všeobecný dnes vianočný stromček, v dávnom Poľsku nepoznali; tento zvyk začal sa šíriť až začiatkom 19. storočia a to počiatocne len v meštianskych kruhoch nemeckého pôvodu, poväčšine medzi evanjelikmi.

Chodili „hvězdáři“ — parobci preoblečení za dôstojných starcov a koledníci s turoňom.

V niektorých oblastiach v tomto čase konali sa „krádeže pre šťastie“. Tieto starodávne zvyky, ktorých účelom malo byť zaistenie si šťastia cestou privlastnenia si čohokoľvek z majetku suseda, ktorému sa samozrejme lepšie viedlo; preto aj k rozličným čarovaniam, ktoré mali zaistiť úspech používali sa kradené veci. — Posypávali sa zrnom (na sv. Štefana).

Ná Troch kráľov, chlapci chodili z domu do domu s hviezdou, spievali koledy a blahopriali gazdom.

Všeobecným zvykom bolo preobliekanie sa za zvieratá a chodenie po domoch. Spievali sa pritom koledy a zbierali dárky.

Preobliekali sa za vlkov, kozy ako aj chodili z turoňom.

V období Vianec vystavovali sa jasličky — najmä v kláštoroch. Na začiatku to boli len nechybné figurky, neskôr jasličky boli pretvorené na divadielka hrajúce ludové hry.

ŠTASTNE A RADOSTNÉ
VIANOCE PRAJE SVOJIM
ČITATEĽ'OM, KORESPON-
DENTOM A PRIATEĽ'OM

REDAKCIA

KOSMICZNE WYDARZENIA

W końcu października odwiedzili Polskę dwoje radzieckich kosmonautów Walentyna Tierszkowa i Walery Bykowskiego. Nasz kraj stanowił kolejny etap ich podróży po świecie. Wszędzie kosmiczną parę witano entuzjastycznie, ale w naszym kraju „Mewę” i „Jastrzębia” powitanie szczególnie gorąco. Tłum zebranych na lotnisku skandował: kosmiczna buźka dla kosmicznej pary! — i

Uplynęło trzy dni i oto nowa sensacja kosmiczna obiegła świat. 1 listopada wystartował w przestrzeń kosmiczną radziecki aparat „Polet-1” i wszedł na orbitę. Program radzieckiego aparatu „Polet-1” ma wyłącznie pokojowy charakter. Wyposażony w specjalną aparaturę może szeroko manewrować w kosmosie, a więc zmieniać swoje orbity. Było to do tej pory niemożliwe dla wystrzelonych statków kosmicznych. „Jak widać Rosjanie znów okazali się pierwsi” stwierdził w związku z tym komentator amerykański.

śpiewał piosenkę „Pust wsiega budet sońce”. Takie powitanie nie jest przewidziane w żadnym protokole dyplomatycznym, ale u nas oznacza prawdziwy płynący z serca potok uchu dla gości. Także samo, serdeczne, entuzjastyczne powitanie towarzyszyło kosmonautom w ich podróży po naszym kraju.

Po 6 dniowej wizycie w Polsce radzieccy kosmonauci powrócili do kraju.

Jednym zdaniem...

W WARSZAWIE przebywał z wizytą minister handlu zagranicznego i pomocy technicznej Belgii M. Brasseur uczestnicząc w podpisaniu trzyletniej umowy handlowej między Polską a Unią Gospodarczą Beneluksu.

MINISTER spraw zagranicznych Danii, Per Haekkerup przebywał z wizytą oficjalną w Moskwie.

W LISTOPADZIE odbyło się rozszerzone plenum KC Komunistycznej Partii Hiszpanii.

PRZESZŁO 30 tys. żołnierzy i 9,5 pojazdów mechanicznych wzięło udział w największych po wojnie manewrach armii zachodnio-niemieckiej.

BURMISTRZ Berlina zach. W. Brandt odbył wielodniową podróż po krajach Afryki.

KOSMONAUTI radzieccy W. Tierszkowa, A. Nikołajew i W. Bykowski odbyli swoją kolejną podróż po Indiach.

NA ŚLĄSKU przebywała 200 osobowa grupa uczniów średniego pociągu przyjaźni ze ZW. Radzieckiego.

GEN. BRYG. T. Pietrzak z dniem 11 listopada powołany został na stanowisko dowódcy Wojsk Wewnętrznych.

9 GRUDNIA br. rozpoczęcie się kolejne plenum KC KPZR na temat dalszego rozwoju przemysłu chemicznego w ZW. Radzieckim.

SEKRETARZ generalny Światowej Federacji Zw. Zawodów, Louis Saillant spotkał się w Warszawie w drodze powrotnej z Moskwą z przewodniczącym CRZZ I. Loga-Sowińskim.

DWIE TRAGICZNE katastrofy wydarły się w Japonii. W katastrofie w kopalinie Omuta zginęły 455 osób a w katastrofie kolejowej na przedmieściu Tokio 163 osoby.

Z WIZYTĄ w Belgradzie przebywała delegacja Rady Najwyższej ZSRR.

WEGRY odwiedziła delegacja KC KPZR z sekretarzem KC Komunistycznej Partii Gruzji P. Mżawą nadzorem.

KOLEJNE tourne odbył zespół „Śląsk” po Niemieckiej Republike Demokratycznej.

CZECHOSŁOWACJA wybrana została na niestalego członka Rady Bezpieczeństwa na plenarnym posiedzeniu XVIII sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

PREZYDENT Kennedy oświadczył, że St. Zjednoczenie nie będzie redukować swych jednostek wojskowych w NRF.

W SYRII zapowiedziano utworzenie pierwszych kolectwnych gospodarstw rolnych.

W KOTLE Kasprzaka Wierch zamontowano już wyciąg narciarski, który zostanie uruchomiony po pierwszych opadach śniegu.

FRANCUSKIE Zgromadzenie Narodowe zatwierdziło budżet na 1964 rok, w którym 20% wydatków przeznacza się na zbrojenia i 0,3% na kulturę.

W tysiącletnim rozwoju państwa polskiego górnictwo ma swoje przebojące tradycje. Istniało ono na ziemiach polskich na wiele wieków przed okresem tworzenia państwo-wości. Były to wówczas kopalnie krzemienia, rud żelaza, soli i kamienia budowlanego. Poważniejszy rozwój górnictwa węglowego datuje się od połowy XVIII wieku. Były to głównie kopalnie odkrywkowe o bardzo prymitywnych metodach pracy. Stosowane dzisiaj nowoczesne transportery, świdry, kombajny zastępowały wtedy kilof, graca i drewnia na niecka do transportu wydobytego węgla. Początkowo węgiel nie znajdował odbior-

ców. Jego wydobycie było więc niewielkie. Transport na większe odległości odbywał się ledziewi na dwóch szlakach wodnych jakimi były Wisła i Odra.

Zasadniczy przełom w prze-mysle węglowym dokonał się wraz z rozwojem kolejnictwa. Wydobycie węgla zaczęło gwałtownie wzrastać.

Polskie górnictwo przeżywa jednak swój olbrzymi rozwój dopiero po II wojnie światowej. Obok tradycyjnych kopalni głębinowych powstają gigantyczne kopalnie odkrywkowe węgla brunatnego, takie jak Turów czy Konin, czy kopalnia siarki w Tarnobrzegu. Nowoczesne kopalnie w

nichym nie przypominają starych „górz” czy žup — jak je dawniej nazywano. Została tylko nazwa górnik pochodząca od słowa „góra” i nieprzebrane złoża czarnego złota w naszej ziemi. Czy są one jednak nieprzebrane?

W Polsce wydobywamy teraz ponad sto milionów ton węgla rocznie. Oblicza się, że na świecie znajduje się w ziemi około 500 miliardów ton węgla a ludność spala do tychczas 50 miliardów ton. Obecnie na świecie spala się w piecach i paleniskach około 1 miliarda ton węgla rocznie. Przypuszcza się, że przy wzrastającym zużyciu węgla, jego zasoby wystarczą na ok. 300 lat.

Zanim jednak wyczerpią się zapasy węgla w ziemi zostanie on z pewnością zastąpiony innymi źródłami energii, np. energią atomową, której pokojowe zastosowanie jest jak najbardziej możliwe i celowe.

Tymczasem jednak polskie kopalnie pracują pełną parą. Z roku na rok powiększająca się armia polskich górników przez wiele jeszcze lat będzie uroczyste obchodzić swoje górnicze święto i uzyskiwać coraz to nowe sukcesy produkcyjne. Z okazji Barbuski wszystkim górnikom składamy podziękowanie za ich wielki trud wraz z życzeniami po-myślności.

Upłyнуło trzy dni i oto nowa sensacja kosmiczna obiegła świat. 1 listopada wystartował w przestrzeń kosmiczną radziecki aparat „Polet-1” i wszedł na orbitę. Program radzieckiego aparatu „Polet-1” ma wyłącznie pokojowy charakter. Wyposażony w specjalną aparaturę może szeroko manewrować w kosmosie, a więc zmieniać swoje orbity. Było to do tej pory niemożliwe dla wystrzelonych statków kosmicznych. „Jak widać Rosjanie znów okazali się pierwsi” stwierdził w związku z tym komentator amerykański.

naukowcy komentują, że radziecki „Polet-1” jest zapowiedzią zbiorowych wypraw w kosmos. Najbliższa przyszłość być może potwierdzi te oświadczenie.

HRDINOVIA PODHALA

Na Podhalu poznają ich skoro wszet-cia. Tí, ktorí sú príliš mladí, aby pa-mäťali okupáciu, počuli o nich od starších. Všade boli neobvyklé srdečne ví-taní a tí ktorí spolu s nimi bojovali, mali slzy v očiach. Veliťelia sovietskych partizánskych jednotiek, ktoré prevádzali svoju činnosť ku koncu vojny v sádeckom okrese a na Podhalí: plk. Ivan Fjodorovič Zolotar a Piotr Romanovič Pierninov priesťestovali do Polska vlakom družby a samozrejmé navštívili Podhale.

„Boli sme schodení padákmi — vravel plk. Zolotar — v okoli Turbaca. Spolu s jedenásťmi súdruhmi priateľmi sme z Moskvy. Po ceste nás ešte trápila neistota. Akí budú ľudia v tejto predsa kapitalistickej krajine. Ako nás privítajú? Nemci rozpísali medzi Poliakmi chýry, že sovietski partizáni bojujúci v Poľsku — sú to bandy ukrajinských národností „golovorezov“. Postupne zbabili sme sa všetkých podozrení. Keď počas vraždenia pochodu cez hory nemali sme už sily, aby sme urobili na-sledujúci krok, keď sa ľovek prepádaval po pas do snehu a nemal čo vložiť do ust, sve-tielko spozorované v tme prinášalo obrov-skú ulavu. Tam sú Poliaci, tam sú priate-lia. Každý deň prichádzali do našej jed-notky učenči zo zajateckých tábora. Po troch mesiacoch naša jednotka počítala 500 ľudí. Gorali vždy s nami srdečne spolu-pracovali a prejavovali nám úprimné priate-stvo. Vždy nás upozornovali, že sa Nemci blížia. Keď pršalo a snežilo posielali malé deti veľa kilometrov do hôr, aby nás varovali. Kapitolou samou o sebe je naša spo-

lupraca s poľskými partizánmi. Celý čas prevádzali sme našu činnosť v dorozumení so IV. práporom bojujúcim v tomto rajóne pluku AK. Veliťelom práporu bol Julian Zapata, pseudonym „Lampart“. V našej jed-notke boli mnohí Poliaci. Jednou z najpopu-lárnejších postav bol 17-ročný chlapec z Rytra — Stefan Pawlik. Daval dôkazy neobvyk-lej odvahy v Szczawnicy.”

Jednotka plk. Zolotara vykonala oko-lo sto akcií proti Nemcom. K naj-slávnejším patri了解 v Ochotnicy, kde sovietski partizáni prišli s pomocou práporovi „Lamparta“ a akcia na po-sádku v Czorsztyne.

SEMINARIUM W ŻARACH

28 i 29 października br. odbyło się w Żarach w woj. zielonogórskim seminarium dla aktywu kulturalno-kształcącego towarzystw mniejszości narodowościowych zorganizowane przez Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej Min. Kultury i Sztuki.

Seminarium poświęcone było problemom pracy kulturalnej towarzystw narodowościowych w świetle uchwał XIII Plenum KC PZPR oraz problematyce obchodów XX-lecia PRL. Referat wstępny wygłosił dyrektor Czesław Kaluży.

W seminarium wziął również udział sekretarz ZG CzSK Bronisław Knapczyk. W swoim wystąpieniu podkreślił on gotowość Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego do realizacji omawianych zadań w pracy kulturalnej. Zaapelował on także do Ministerstwa Kultury o pomoc w ustawieniu repertuaru i podkreślił konieczność współpracy z organizacjami społecznymi i Gromadzkimi Radami Narodowymi.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVO

VEL'KEJ BRITÁNIE

A SEVERNÉHO ÍRSKA

Dlhé storočia zvykli sme si myslieť o Angličanoch ako o ostrovanech, oni zase radí rozširovali mienku o svojej odlišnosti od ľudí obývajúcich európsku pevninu. Vytvorili dokonca politicku teóriu o „nádhernej izolácii“ čiže „splendid isolation“. Zo svojho ostrova — Veľkej Británii — s príslušnou flegmatičnosťou a neotrasiteľným kľudom pozorovali udalosti na kontinente, zaobchádzajú so všetkými s istou povýšenosťou. Tento trochu románový typ Angliačana, cediačného slova a veľmi chladného v jednaní s ľuďmi poznáme z literatúry. Je typom reprezentujúcim epochu kráľovnej Viktorie, ktorá vládla skoro celé storočie, lebo od roku 1819 do 1901. Jej biograf, Lytton Strachey píše, že kedva dni pred smrťou kráľovnej vyšiel bulletin o bližiacej sa smrti, krajinu ovládlo prekvapenie a žial. Zdalo sa že nasleduje nejaké monštruálne odvrátenie behu prírody. Väčšina poddaných kráľovnej všobec sa nepamätala na obdobie v ktorom kráľovna Viktorie nesedela na anglickom tróne. V ich obrazotvornosti bola neodlúčnou súčasťou celého jehož portretu.

Ale portrét vytvorený v časoch starej vladárky mal trvať ešte skoro pol storočia. Rozsypal sa len na našich očiach. Lebo jej epochou bol čas formovania veľkého koloniálneho impéria. Jej vládu charakterizovala vnútorná expanzia — podmanenie Číny, závislosť Indie, Egypta, Sudánu, dobytie Transvaalu a Oranžska. Rozkvit kapitalistického hospodárstva, zlata epocha kolonializmu.

Národooslobodzovacie vojny, ktoré po druhej svetovej vojne zahrnuli celé kontinenty samozrejme neobišli ani Britské impérium. Z jeho koruny vypadli najdrahšie perly. Anglicko zo svetovej imperialistickej mocnosti, vládnucej nad všetkými moriami, stalo sa mocnosťou skôr tradičnou. Stalo sa štátom, ktorého hranice vyznačovali brehy ostrova. Ostali samozrejme staré vplyvy, siet rôznorodých agend, jedným slovom zostal celý

KONIEC
arzenál prostriedkov, ktorý bude využívať neokolonializmus.

Vráfme sa však k záležitosti ostrova. V ére kozmických letov bolo by anachronizmom obstávať pri pojme ostrova z 19. storočia keď myslíme o Veľkej Británii a už dávno nikto nezdôrazňuje tento jej charakter. Z davných čias zostal len malý detail. Je ním kanál La Manche.

Tento pás vody dĺžky 850 km a šírky od 32 do 180 km je reálnym, zemepisným faktom, ktorý istým spôsobom určuje situáciu Veľkej Británie. Už pred jeden a pol storočím Napoleon chcel spojiť ostrov s kontinentom a odvtedy táto myšlienka burcuje mnohých ľudí — vedcov a politikov. Nedávno bola uverejnená zpráva z priebehu prác skupiny francúzsko-britských expertov, ktorí vyslovili názor, že praktickejším spôsobom spojenia Veľkej Británie s európskym kontinentom bude tunel a nie most. Tunel vrah podporuje aj gen. de Gaulle. Stavba tunelu bude stáť 400 mil. dolárov a mostu viac ako dvojnásobne viac. Taká je mienka expertov. Hlas majú politikovia. Mienka gen. de Gaulle bola vyslovená neoficiálne.

Po výstavbe tunela pod kanálom La Manche vzdialenosť oddelujúca Veľkú Britániu od kontinentu značne by sa zmenšila. Londýn bol by vzdialenosť od Paríža len 5 hodín cesty automobilom. Je takéto zblíženie považované politikmi za výhodné? Známy francúzsky publicista Alfréd Fabre-Luce povedal, že Veľká Británia nie je pevným ostrovom, podľa zmen vo svojej politike alebo sa približuje k Európe, alebo od nej vzdialuje.

So zásadou „splendid isolation“ o ktorej sme hovorili na začiatku bola spojená ešte iná, a to — rovnováha síl čiže „balance of power“. Táto zásada spočívala v tom, aby na európskom kontinente nedopustil vznik mocnosti, ktorá by mohla ohrozit Veľkú Britániu: konkrétnie jednalo sa o prekazenie francúzsko-nemeckého dorozumenia.

POZOSTATKY

Ešte nedozneli dozvuky procesu proti hitlerovskému zložincovi Eichmannovi a opäť svetová tlač prináša zprávu, že na juho-americkom kontinente žije a skryva sa ďalší zložinec o pozostatok fašizmu Martin Borman.

Pre nikoho nie je tajomstvom fakt, že niektoré juhoamerické štáty také ako napr. Argentína a Paraguaj sú pasívne voči pobytu na ich území osôb, ktoré počas II. svetovej vojny prevádzali zločineckú činnosť a dieľom ktorých boli koncentráčné tábory a vyvraždenie miliónov nevinných ľudí. Pripomeňme istý fakt, ktorý mal miesto po unesení Eichmanna do Izraela. Vtedy novinári v Buenos Aires hľadali dom v ktorom býval Eichmann. Hľadali bezvýsledne. Unavení prácou zašli na pohár vína do mestného baru v San Fernando. Tento bar bol v sídlisku malých domčekov v šírom poli. Majiteľ baru na etázu, či nepočul o nejakom únose povedal: „Jedná sa vám o toho nemeckého dôstojníka, býval v tomto domčku.“ Argentínska polícia „zapchávala si uší“ a pretvarovala sa, že o ničom nevie, hoci o únose nemeckého dôstojníka čvirkali všetky vrabce na okolí.

Otázka pobytu Bormana na tomto kontinente už veľakrát sa objavovala na

OSTROVA

Vznik Európskeho hospodárskeho spoločenstva čiže organizácií štátov Spoločného trhu bol nie len uzavretím dohody medzi Francúzskom a Nemeckou spolkovou republikou, ale zoskupilo veľa štátov so značným ekonomickým potenciálom. Veľka Británia uzrela v tomto ohrozenie nielen svojich politických ale predovšetkým hospodárskych záujmov. Účastníkmi EHS na západe európskeho kontinentu sú: Francúzsko, Taliansko, NSR, Holandsko a Luxembursko.

Veľká Británia rozhodla sa odpovedať na vytvorenie tejto únie — zoskupením pod svojim vplyvom Európskej strefy slobodného obchodu čiže EFTA. Pristúpili k nej okrem Veľkej Británie — Švédsko, Dánsko, Nórsko, Rakúsko, Svajčiarsko a Portugalsko. Avšak EFTA neobstala v skúške života, nebola jednotnou skupinou, nevedela vytvoriť silnu a zomknutú organizáciu. Veľká Británia musela uznať porážku a zakladať na dvore EHS. Toto bolo historické rozhodnutie. Veľká Británia chcela sa spojiť s Európou. Ale neprijali ju.

Francúzsko zo strachu o svoje vplyvy a význam, o konkurenčnosť britského priemyslu, nechcelo súhlasiť s prijatím Británie do EHS. Je pravdou, že Veľká Británia žiadala pre seba zvláštne colné privilégia. Vláda konzervatívov a najmä minister-ský predseda Macmillan, ktorý ustúpil dňa 10.X. pod zámienkou predlžujúcej sa rekonalencie po operácii, bol mimoriadne angažovaný do záležitosti pristúpenia do EHS. Bol porazený, čo spolu so zhoršujúcou sa hospodárskou situáciou krajiny — vzrast nezamestnanosti — neveští konzervatívom úspech v najbližších voľbach do parlamentu. Zvíťazia pravdepodobne Labouristi, ktorí sú proti pristúpeniu k EHS. Dalo by sa povedať, že práve oni holdujú ešte ostrovným tradíciam, ktoré v politických reáliach sú len spomienkou.

TADEUSZ ROJEK

stránkach novín. Je hodno poznamenať, že koncom roka 1962 argentínsky denník El Mundo napísal, že v juho-západnej Argentíne, v Pazo Flores nachádza sa Martin Borman a spolu s ním tiež Hans Ulrich Rüdel, jeden z popredných činiteľov fašistickej Luftwaffe ako aj iní predstaviteľia tretej ríše.

Redaktor Martin Garcia popísujúc v korešpondencii z Argentíny fakta spojené s pobytom hitlerovských vojnových zločincov v Južnej Amerike uvádza, že Pazo Flores a presnejšie poľnohospodárska kolónia Cordier, nachádza sa asi 1500 km od Buenos Aeres v rajóne pomenovanom Argentínskym Švajciarskom. Veľvyslanectvo NSR dementujúc zprávu v El Mundo o mieste pobytu Bormana napísalo, že je sice pravdou, že v Cordier jestvuje nemecka kolónia, ale jej členmi sú výlučne civilné osoby, ktoré emigrovali po druhej svetovej vojne, ale ich jedinou túžbou je práca v poľnohospodárstve a pričinanie sa týmto spôsobom k rozvoju Argentíny. Takéto vysvetlenie je naívne a jeho účelom je maskovanie kompromitujúcej pre NSR skutočnosti, ktorá tak na svojom území ako aj všade na svete toleruje bývalých hitlerčíkov. Prípad Eichmanna a iné fakta najlepšie toto dokazujú.

Borman — podľa výskumu
mov tlačovej kancelárie
AFP mal pricestovať do Paraguaja pred rokom 1959.
V minulom období mal bývať v Argentíne. V Paraguaji nadviazal spojenie s nemeckou kolóniou a bol administrátorom jedného veľkostatku v rajóne Alto Paraná. Neskôr onemocnel a vrazil zomrel na rakovinu žaludka. Ale dôklad o smrti nejestvuje a nie je možné nájsť miesto na ktorom je pochovaná mrtvola. Opäť stopy boli zahľadené. Napriek tomu novinári rôznych časopisov hľadajú ho nadálej na vlastnú päť a sú presvedčení, že Borman a mnohí ďalší nadálej sa schovávajú.

Je nutné pripomenúť v súvislosti s týmto, že v roku 1947 Kongres USA uverejnil záznamy z ktorých vysvitalo, že v Argentíne sa vtedy nachádzalo asi 1.000 hitlerovských vojnových zločincov. Skoro všetci predstierali turistov a boli sústredení na juhu tejto krajiny, to znamená tam, kde sa nachádza kolónia Cordier, ktorá bola kúpená tajomným spôsobom za kvótu 5 milión pesos. Je možné, že argentínsky denník *El Mundo* správne uhadol informujúc, že práve tam nachádza sa Borman a ostatní hitlerovskí vojnoví zločinci.

Blíži sa XX. výročie oslobodenia Poľska a vzniku ľudovej vlády — dvadsiaté výročie Poľskej ľudovo-demokratickej republiky.

Vznik Ludslovenského Poľska je najdôležitejšou, prelomovou udalosťou v dejinách poľského národa, korunovaním dlhotrvajúceho pláisma bojov za märodné a sociálne oslobodenie, za slobodné, nezávislé Poľsko — vlast pracujúcich.

Oslavy XX. výročia PLR tесne, organický súvisia s činnosťou Poľskej robotníckej strany, ktorá v rokoch okupácie vypracovala program boja poľskej robotníckej triedy, mobilizujúc k realizácii tohto programu pracujúcich Poľska. Napriek odporu reakcie, PPR riadila národný boj o víťazstvo ľudovej demokracie, o nové, socialistické zriadenie krajiny.

Vyhľásený v júli roku 1944 v Chełmie Lubelskim Manifest Poľského výboru národného oslobodenia (PKWN) ako jedinej a plnoprávnej vlády ľudu na oslobođenom poľskom území, zvestuje novú etapu v dejinách národa. Volá do boja proti okupantom. Uistuje, že západnou hranicou Poľska je Odra a Nisa.

Ked po dvadsiatich rokoch pozorne čítame tento historický dokument, oznamujúci hlbokej reformy v hospodárskom a sociálnom živote Poľska a keď porovnáme tieto s výsledkami námahy a úsilia mas pracujúcich behom dvadsiatich rokov PLR pozorujeme, aka hlboká bola myšlienka tvorcov Manifestu PKWN — myšlienka opretá na marxisticko-leninskej analýze spoločenského vývoja.

Je hodno siahnúť po štatistickej ročenke a porovnať dosiahnutia Polska. Čo sa u nás vykonal v období dvadsiatich rokov?

JUBILEJNY ROK

Behom necelých dvadsiatich rokov produkcia uhlia stúpla skoro trojnásobne v porovnaní s rokom 1938, ocole produkujeme skoro šesťnásobne viac, národný dôchodok na jedného obyvateľa zvýšil sa na skoro 14 tis. zl. v roku 1962. Stúpa aj výnosnosť v poľnohospodárstve, hoci rast ešte nezabezpečuje stúpajúce požiadavky.

Samozrejme náš život v rokoch budovania socialismu neušetri nám tiež ťažkosti a starosti. Pociújeme ešte veľa nedostatkov. Ale viďime, že naša námaha nevychádza nazmar.

Úlohou Československej kultúrnej spoločnosti pred veľkým jubileom — XX. výročím Ludového Poľska je popularizácia úspechov ľudovej vlády. V každej dedine, sídlisku alebo mestečku zistujeme, kolko mládeže ukončilo vysoké školy v období ľudovej vlády. Koľki Jožovia a Marišky rozvinuli svoje schopnosti vďaka tomu, že vládu v našej krajinе prevzali do rúk pracujúci.

V rozhovoroch stretávame sa niekedy s výpovedami nepriateľskými voči nášmu zriadeniu. A často, keď nevieme „odkiaľ vietor fúka“ prikyvujeme. Len aby bol pokoj, miesto toho, aby sme zaujali aktívne postavenie a demaskovali ich nositeľov. Vecná konfrontácia toho čo bolo, čo urobila poľská buržoázia v období svojej vlády, behom dvadsiatich rokov medzi dvomi svetovými vojnami s tým čo urobila ľudová vláda pre rozvoj celej krajiny, ako aj jednotlivých rajónov — je najlepším prostriedkom na všetku „neistotu“.

Jubileum Ludového Poľska je výbornou príležitostou k popularizácii popredných činiteľov kultúrno- osvetového hnutia Spoločnosti, porozmýšľania o formách vyznamenávania týchto a popularizovania siluet sedliakov-priekopníkov Spiša a Oravy.

Dvadsiaté výročie ľudovej vlasti mali by sme tiež oslavíť záväzkami v priemysle a poľnohospodárstve. Slovenská a česká menšina už nie jedenkrát dokazovala svoju oddanosť ľudovej vláde. Predpokladame, že aj tentokrát celé úsilie bude usmernené na využitie všetkých rezerv v poľnohospodárstve na Podhradí, najmä v oblasti chovu dobytka, aby týmto spôsobom znásobit národný majetok a zlepšíť svoj osobný život.

Organizačné práce spojené s oslavami XX. výročia Ľudového Poľska bude riadiť Výbor Fronty Národnej Jednoty a práve s pobočkami tejto mala by spolupracovať naša Spoločnosť.

PRZYPOMINAMY!

TYLKO DO 15 GRUDNIA BE-

MOŻESZ OPŁACIĆ

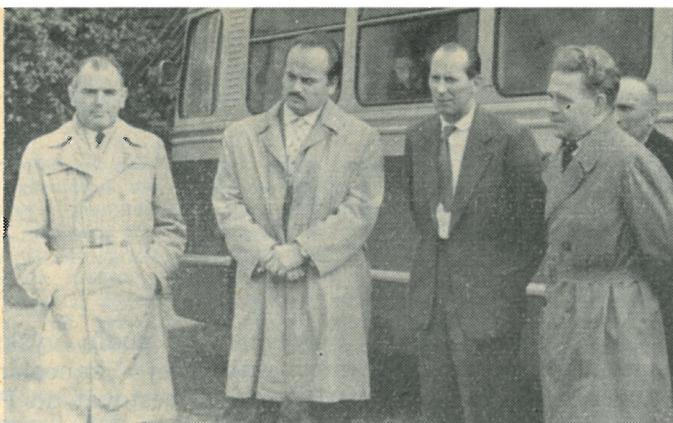
prenumeratę „ŻIVOTA” na 1964 r. i wziąć udział w Konkursie z cennymi nagrodami.

Po tym terminie prenumerata nie będzie przyjmowana.

Byla první říjnová neděle. Uplynulo teprve několik týdnů od uveřejnění našeho článku „Dvojí pokolení“... Ani podzimní počasí — přeháňky vítězily nad úsměvy sluníčka — neodstrašilo občany Gęsińce, kteří se shromáždili ve valné zástupu před novým Kulturním domem. Očekávali na nevšední událost, která se měla za chvíli odehrát v jejich vesnici. Nevšední, poněvadž právě dnes, 6. října zásluhou iniciativy veřejnosti podporované národními výbory bylo slavnostně otevřeno nové kulturní středisko — kulturní místo CsKS.

Obyvatelé Gęsińce, zvláště ženy, s radostí a pohostinně vitaly slavnostní hosty: předsedy presidia Okresního národního výboru ve Strzelině Jana Blicharczyka, zástupce velitele okresní jednotky MO Krystiana Skoczyłase, vedoucího oddělení pro vnitřní věci PPRN Jana Góreckého, zástupce presidia UV ČsKS Jana Militoryse, Viléma Tomeše, Bronislava Knapčíka a Augustyna Bryja, předsedy presidia GR v Kuropatniku Józefa Chlewického a rychtáře Gęsińce Władysława Górnického, jak rovněž všechny milé hosty, kteří přibyli až ze Zelova.

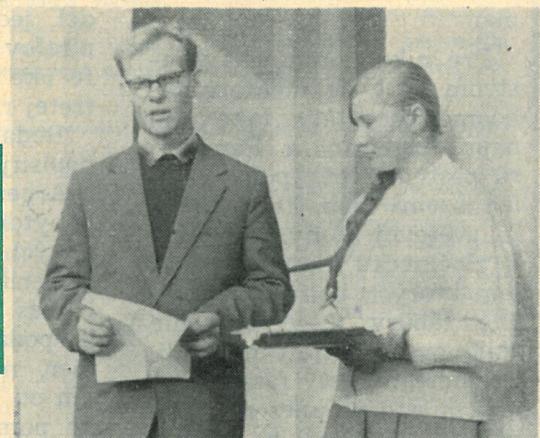
Ve všech příležitostních projevech, které přednesli zástupci nadřízených národních výborů a Společnosti, byla zdůrazňována aktivní činnost členů Místní skupiny CsKS a úzká spolupráce s Místním národním výborem. Pouká-

Jmérem Okresního národního výboru slavnostně otevřel novou kulturní místo předseda PPRN ve Strzelině soudruh Edmund Blicharczyk (uprostřed).

Nejenom mladí obyvatelé vesnice mají radost z otevření kulturní místo. Těší se neméně i ti nejstarší.

Předseda Místní skupiny ČsKS Vili Černý srdečně uvítal všechny hosty a místní občany. Za chvíli Uršula Mizerská podá na podnoze nůžky, jimiž bude přestřížena červená stuha a symbolicky otevřena kulturní místo.

Gęsińští a hosté pozorně naslouchají proslovu soudruha E. Blicharczyka, který zdůraznil význam společenské iniciativy, která, jestliže je podporována místními i obvodními národními výbory, má velký význam pro život vesnice.

ADAM ADAMEC

Tutejsza gleba do najlepszych w Polsce nie należy, sprawom kultury widać jednak laskawa i bogaty plonów nie skąpi.

Nie jest tajemnica, že ożywiona i interesująca działalność kulturalna w powiecie łaskim, to — obok energicznie pracującego aktywu — także wynik zgodnego współdziałania i dobrej atmosfery współpracy między aktywem światlicowym a Wydziałem Oświaty i Kultury PPRN w Łasku.

Dobrzej pracujących światlic, pełniących zwłaszcza we wsiach — rolę ośrodka organizującego i skupiającego życie kulturalne mieszkańców jest w tym powiecie niemożliwe. Bez przesady można powiedzieć, że życie wsi jest tutaj na codzień w jakiś sposób związane z istnieniem w niej światlicy. Nie zbraknie na to dalej przykładów, których nie skąpi w rozmowie kierownik Wydziału Kultury — Tow. Józef Rogus.

O swoich światlicach mówi z niesłabnącym ożywieniem, z żarliwością społeczną bez reszty oddanego sprawie. Liczby, które podaje nie bez dumy, mogą rzeczywiście budzić optymizm. Zeby je łatwiej zobrazować kilka słów o łaskim powiecie.

Łask liczy 7.500 mieszkańców i jak dotychczas nie miał szans ekonomicznego rozwoju na większą skalę, choć i tutaj nowe życie wkračuje powoli na starý rynek otoczony koślawymi domkami. Powiat łaski pozbawiony przemysłu, jest powiatem typowo rolniczym. W województwie łódzkim należy do powiatów biednych, a z przótnego wiadomo, i Salomon nie naleje. Toteż na inwestycje kulturalne — światlice, biblioteki itp. także zbyt wiele nie przypada w lokalnym budżecie.

W takiej sytuacji liczba czynnych 60 światlic 33 bibliotek i 100 punktów bibliotecznych mówi sama za siebie. Warto natomiast poskusić się o odpowiedź na pytanie: czemu zawiadzuje takie wyniki powiat łaski. Spróbujmy więc uszeregować uzyskane informacje.

...Najważniejsze to znaleźć i dotrzeć w terenie, we wsiach do ludzi, którzy wykazują inicjatywę, którym leży na sercu dobro gromady — mówi Tow. J. Rogus.

Jest ich niemal i jeśli nawiązany kontakt rokuje nadzieję, grupa takich działań zostaje wciągnięta do budżetu Wydziału Kultury. A więc nie odgórné mianowanie kierowników światlic, lecz jakby badanie terenu, na którym założenie światlicy zapewnia jej pomyślny rozwój w oparciu o dobrze pracujący aktyw. Tak się to zwykle zaczyna. Ważniejsze jednak, że jak to często bywa — na tym się nie kończy. Wkrótce światlica staje się miejscowością rozrywki i pożytecznej działalności, ośrodkiem kulturalnym i ideowego wychowania mieszkańców wioski. Zależy to już od „odkrytych” działaczy i ich inicjatywy. To oni starają się, by ich światlica nie była gorsza od światlicy w sąsiedniej wsi.

Warto zwrócić uwagę na ciekawą formę zarządzania światlicą. Przy każdej z nich zostaje wyłoniony społeczny zarząd światlicy, w skład którego wchodzą przedstawiciele różnych lokalnych organizacji. W ten sposób wytwarza się wspólne społeczne poczucie odpowiedzialności za światlicę. Zainteresowane światlicami zostają również GRN-y, które w swoim skromnym budżecie przewidują wydatki z tym związane. Byłem kilkakrotnie świadkiem jak w sprawach związanych ze światlicą — często drobnych — do Wydziału Kultury zjeżdżali sami przedstawiciele lub sekretarze Prezydiów GRN, rozprawiając o nich z takim przejęciem jakoby, poza światlicowymi, żadnych innych kłopotów na głowie nie mieli. Były oczywiste, że doceniają oni rolę światlicy, že traktują pracę kulturalną jako jeden ze swoich obowiązków. Trzeba pamiętać o tym, że najważniejszą rolę w organizowaniu życia a światlicowego, w trosce o lokalną światlicę i jej funkcjonowanie powierzono młodzieży zrzeszonej w kołach Związku Młodzieży Wsięskiej.

Jednym więc z warunków dobrej pracy kulturalnej na wsi łaskiej stało się stworzenie szerokiego aktywu społecznego za niesowanego tą pracą.

Nie przypadkowo używam często słowa „społeczny“. Okazuje się bowiem, że wbrew malkontentom idea pracy społecznej jest ciągle żywa i ciągle znajduje zwolenników. A oto najlepszy przykład. Światlice w powiecie łaskim nie mają etatowych kierowników. Funkcję kierownika powierza się człowiekowi, który wykazuje największą inicjatywę i przygotowanie do tej roli. Jest on jednakże pracownikiem społecznym. Zapłata za włożony trud i poświęcony czas jest dla niego satysfakcją z dobrych wyników pracy i — jeżeli na to zasługuje — kilkuset złotowa premia dwa razy do roku. Dotyczy to także światlicy w Zelowie.

System premiowania kierowników światlic daje duże szanse kierownikowi Wydziału Kultury stwarzając możliwości wygospodarowania z budżetu dodatkowych środków na zakup inwentarza, organizację imprez itp. Pozwala mu na bieżąco dobierać sobie do pracy na wsi ludzi najlepszych, najbardziej wartościowych. Pozwala to także na stworzenie szerokiego aktywu społecznego zamiast nielicznej garstki etatowych pracowników. Ma to poza tym inne jeszcze znaczenie. Kierownicy światlic starają się zasłużić sobie na otrzymanie premii, która jest nagrodą — z czego każdy z nich zdaje sobie sprawę — za dobrą pracę. Dodajmy że wręczenie premii ma charakter uroczysty i publiczny, zawsze odbywa się m.in. w dniu Działacza Kultury na wspólnym spotkaniu cenie dające bardzo dobre wyniki.

Okazuje się więc, że premiowanie społecznych działaczy kulturalnych, kierowników światlic zamiast utrzymywania aparatu stałych pracowników etatowych to doświadczenie dające bardzo dobre wyniki.

Dalszym momentem mającym z pewnością zacieczenie ogromne to stały i bardzo scisły

Z kulturą na codzień

Gdzieś w łaskim powiecie...

KRMOVINOVÁ SITUÁCIA

ÚLOHY ROL'NÍKOV

POMOC ŠTÁTU POL'NOHOSPODÁRSTVU

Prežívame druhý, pomerne ťažký rok v pol'nohospodárstve. Lanská zlá úroda obilia a zemiakov spôsobila, že napriek značnej krmovinovej pomoci štátu, počet ošípaných značne poklesol.

Minuloročné klimatické podmienky spôsobili deficit krmív, čo malo vplyv na pokles chovu ošípaných, tento rok pomerne veľmi suchý v období vegetácie rastlín, hrozí poklesom stavu ročného dobytka. Malý vzrast úrody obilia tento rok a predpokladaná nevysoká úroda zemiakov v pomere k minulým rokom znamená predĺženie ťažkostí v rozvoji počtu ošípaných. Samozrejme toto môže mať vplyv na zásobovanie trhu mäsovými výrobkami.

Je treba poznamenať, že krmovinová situácia u nás je dosť vyrovnaná, avšak deficit krmív je cititelný v mnohých oblastiach krajiny. O týchto záležitostiach obširne hovoril súdr. Gomulka na dozívkach vo Varšave, jasne precízujúc úlohy, ktoré stojia pred našim pol'nohospodárstvom v najbližšom období.

Hlavnou úlohou, na ktorú poukazal I. tajomník KC PZPR, je udržanie dosiahnutého stavu počtu dobytka a poistenie chovu ošípaných, všeobecne, kde jestvujú k tomuto krmovinové možnosti.

Samozrejme dosť veľké zrážky v jeseni zmierili natoľko ťažkú krmovinovú situáciu, že toto dovolí ponechanie dobytka na pašienkach dlhší čas, bolo nahromadených viac listov z cukrovej repy na siláže, sedliaci sozbierali viac jesenného sena z posledného kosenia, predsa však toto všetko nevyrovnaná strata, ktoré spôsobilo sucho v letných mesiacoch.

Väčšina čitateľov nášho časopisu to sú sedliaci, hospodariaci na horských terénach, zoberajúci sa chovom dobytka, ktorí vo svojej práci behom skoro dvadsiatich rokov ľudovej vlády, vedeli pochopiť a rozvinúť nie jednu správnu myšlienku a prikaz strany. Spomíname toto preto, že aktuálne, všetky organizácie straničné a spoločenské, ktoré prevádzajú svoju činnosť na dedine pracujú nad tým, aby uznesenia a ekonomickú pomoc štátu pre pol'nohospodárstvo čím lepšie uviesť do života a patrične využiť.

V mesiacoch októbra, novembri a decembi sú organizované na dedinách schôdze, venované smerom prác v období jeseno-zimom v pol'nohospodárstve. Jedna sa predovšetkým o to, aby so zásadmi pomoci štátu pol'nohospodárstvu oboznámiť všetkých majiteľov pôdy t.z. sedliakov. Uznesenia Ekonomickej rady ministrov v záležitosti krmovinovej pomoci pre pol'nohospodárstvo, určili normy zásobovania chovateľov krmivami na určenom teréne.

V hospodárskom roku 1963-1964 štát zvýši pomoc cestou dodávania akostných krmív vo výške asi 2 mil. ton, to znamená o 200 tis. ton viac ako v minulom roku, pričom zvýšia sa dodávky krmív s vysokým percentom bielkovín. Za každú zakontraktovanú a dodanú vykrmenu ošípanú, chovateľ bude môcť kúpiť od štátu istý počet krmív — v celoštátnom priemere 100 kg, pričom uznesenie KERM predvíva poskytovanie predavkov pri zakontraktovaní.

Tieto normy sú rôzne pre rôzne oblasti Poľska, čo vysvitá z hospodárskej situácie daného vojvodstva až aj vlastných krmovinových rezerv. Popri možnosti nakúpenia akostných krmív za kontraktovanie vykrmenej ošípanej, chovateľ a každý iný sedliak môže nakúpiť krmiva obsahujúce veľa bielkovín na veľmi výhodných podmienkach a to cestou výmeny za obilie. Na tomto mieste je hodno poznamenať, že v záujme každého sedliaka spočíva, aby nekrmit obilím ale vymieňať toto na hodnotnejšie priemyselné krmoviny, ktoré obsahujú viac bielkovín.

Vieme predsa, že pasenie dobytka obilím je neracionálne, pri pasení je treba spotrebovať viac krmovinových jednotiek na prírastok každého kilograma živej váhy, ako pri využití v chove akostných krmív.

Je zásadou, že keď chovateľ chce dosiahnuť patričný prírastok musí patrične a racionálne krmíť ošípane. Krmivo, ktoré sa používa musí obsahovať patričný počet bielkovín vo výške od 9 do 11%. A priemyselné krmoviny dodávané štátom obsahujú týchto bielkovín asi 16%. Za 100 kg obilia (raže alebo jačmeňa) rolník môže vymeniť 85 kg žirnej smesi alebo na 90 kg chovnej smesi.

Pri výmene pšenice relácia je ešte výhodnejšia. 100 kg pšenice činí 100 kg žirnej smesi alebo 105 kg krmovinovej smesi pre hydinu.

Výmena obilia na krmivo obsahujúce veľa bielkovín nie je novou záležitosťou. Úspešne bola prevádzaná lanského roku, ale násť priemysel neboli v stave dodať také množstvo akostných krmív, aké vyžadovali potreby dediny pre zavedenie racionálnejšieho krmenia.

Horeuvedené záležitosti budú podrobne prejednávané na obecných schôdzach organizovaných výborni pre záležitosti pol'nohospodárstva. V priamych pohovoroch s pol'nohospodárskym aktívom a odborníkmi z oboru chovu dobytka, sedliaci budú si môcť vysvetliť záležitosti spojené s poslednými rozhodnutiami strany a národných výborov. Popri tom odborníci poukážu cesty a možnosti využívania vlastných rezerv, ktoré môžu mať značný vplyv na zmernenie krmovinovej bilancie v pol'nohospodárstve.

D. P.

V Poľsku se zachovala prastará legenda, týkající se zrození poľského štátu: „Byli tri bratři — Lech, Čech a Rus, Rus se usadil na východě, Čech na juhu a Lech zůstal na místě, kde našel hnědo bílého orla...“

Během tisíciletých dějin organizovaných států našich národů se zachovaly různé důkazy společného boje proti společným nepřátelům, např. pomoc poľských rytířů husitům v jejich boji proti německému císařství v první polovině XV. století, nebo účast několikatisečného oddílu Čechů a Moravanů v bitvě spojených slovanských vojsk proti křižákemu rádu u Grunwaldu v roce 1410. V těchto oddílech bojoval český hrdina Jan Žižka z Trocnova. Společné cíle spojovaly národy v období Jara národu, bratrskou pomoc poskytli Polši Češi v době národních povstání, zejména v roce 1863.

V letoňním roce poľský národ slavnostně vzpomíná 20. výročí lidového Poľského vojska. Je to zvláštní příležitost k tomu, abychom připomněly ty památné dny, kdy se polští vojáci podíleli na osvobození Poľska.

Příkladu na to máme mnoho. Proud internacionalistické spolupráce se zvlášť rozvinul v době partyzánských bojů proti německým okupantům. Jeho výrazem bylo stanovisko československých komunistů, kteří přecházeli na území Poľska a bojovali v partyzánských oddílech proti společnému nepříteli — nacistické armádě.

BRATRSTVÍ ZBRANĚ

Mnoho Čechů a Slováků padlo na poľské půdě a zanechalo po sobě vzpomínky na hrdinství a odvahu. Jména, často pouze pseudonymy jsou pečlivě pěstované v revolučních tradicích poľského národa. Zachovalo se m.j. krycí jméno českého komunista Jiřího Nedostanského a jeho konspirační pseudonym „Pepík“. Byl to voják a velitel jednoho z partyzánských oddílů Lidové gardy. Výrazem této bratrské spolupráce byla též hrdinská a odvážná činnost protinacistických partyzánských organizací na pohraničních územích — účast Poláků v československých partyzánských oddílech, zejména k slovenskému povstání v roce 1944, a pomoc členů Poľské dělnické strany, udělovaná československým revolučním pracovníkům při přechodu na československé území.

Poľská lidová republika a Československá socialistická republika získaly nezávislost v podobných podmínkách. Bok po boku s vojáky hrdinské sovětské armády, která porazila nacistické Německo, bojovali příslušníci lidového poľského vojska a I. československý armádní sbor. Přes Poľsko vedla též cesta vojáků I. československého sboru, kteří po těžkých bojích s nacistickou armádou vstoupili přes Dukelský průsmyk na rodnou zemi. Českoslovenští dělostřelci se v letech 1944-45 zúčastnili bojů za osvobození poľských měst: Jasla, Gorlic, Nového Sącze, a Krakova, a příslušníci obrněné brigády v březnu 1945 bojovali na Horném Slezsku. Dobře se v naši paměti zachovala jména míst, o která bojovali čeští a slovenští vojáci a vzpomínky na tyto památné boje. Hroby padlých vojáků československého sboru, které nelitostná smrt zastihla na cestě do vlasti, poľské obyvatelstvo zdobí polním kvítím. Kytice na hrobech v Dukle, Vodzislavi a jiných místech svědčí o vděčné paměti poľského národa. Československá vláda vyznamenala k 15. výročí bojů o Duklu za pomoc poskytnutou vojákům se zlatým lvtvem — Pamětní dukelskou medaili, mist Dukla, Iwla, Odrzykoň, Barwinek a okres Krošno.

Obět bratrské krve, kterou na poľském území prolili československí vojáci, platili příslušníci 2. armády Poľského vojska v pražské operaci.

Kromě staletých tradicí, pojících příslušníky Československé lidové armády s vojáky lidového Poľského vojska, vznikly nové podmínky upevňující svazek mezi oběma armádami. Společné svazky a cíl, k němuž byly vytvořeny jako armády socialistických států, činí tento svazek neporušitelný.

Poľská armáda s lidovou armádou Československou tvoří dnes pevnou ozbrojenou stráž národních a společenských zájmů poľského a československého lidu.

PAWEŁ DERESZ

kontakt między wydziałem Kultury PPRN a działaczami i społeczeństwem z terenu powiatu. Wykorzystuje się każdą dosłownie okazję, by prowadzić ciągłą propagandę akcji kulturalnej. Okazjami takimi są różne konferencje organizacyjne i szkoleniowe Związku Młodzieży Wiejskiej, konferencje i odpisy w PPRN itp. Ponieważ, jak wspominaliśmy, działalność kulturalna opiera się na szerokim aktywie społecznym, zawsze przy takiej okazji spotyka się ludzi spośród tego aktywu, zawsze można przekazać w teren nowe instrukcje, pomysły, zadania, побudzić inicjatywę.

Obok tej „okazyjnej“ formy kontaktu prowadzi się stale comiesięczne dwudniowe szkolenie dla kierowników świetlic, na których zaznajamia się ich z formami pracy świetlicowej, sposobami urządzenia świetlicy, teorią pracy świetlicowej. Prowadzi się to szkolenie za pośrednictwem Powiatowego Domu Kultury prowadzącą poradnię i zapewniającą świetlicom wiejskim instruktorów, którzy będą to jeździć w teren docierając do zespołów we wsiach bądź też na miejscu w Łasku udzielają rad i wskazówek, prowadzą szkolenie dla kierowników wymienionych zespołów świetlicowych. Szkolenia takie odbywają się dla instruktorów artystycznych regularnie 2 razy w miesiącu na koszt PDK. Za dobrą pracę zespołów czekają na nich kierownicy także premie i nagrody.

Wszystkie zespoły świetlicowe są zarejestrowane w Wydziale Kultury bez względu na to, przez kogo są prowadzone czy przez Czechosłowackie Stowarzyszenie Kulturalne, czy przez ZMW lub inne organizacje i instytucje. Przygotowane przez nie programy są uprzednio uzgadniane z Wydz. Kultury i przez ten Wydział zatwierdzane. Świecenice prowadzą też akcje doradzne związane z uroczystościami i świętami państwowymi. Informacje na ten temat powiela i rozsypa świetlicom Wydział Kultury. Zawierają one m.in. wskazówki jakie materiały literackie

zgodą opłaty (1 zł.) za oglądanie programu teatru „Kobra“. W ten sposób zbiera się niewielka wprowadzona suma, która pozwala w każdym razie na zapłaceniu miesięcznego abonamentu i pokrycie drobnych wydatków. Oto garść pomysłów, które rozwiązują kłopoty i uatrakcyjnają pracę świetlic w powiecie Łaskim. Jak więc widać, pieniądze leżą na drodze, trzeba je tylko umieścić podnosić.

Praca świetlicowa, jak już wspomniałem prowadzona jest ciekawie i obejmuje szeroki wachlarz problemów i potrzeb miejscowej ludności. Przebiega ona jakby w kilku płaszczyznach.

Jedną z nich jest praca kulturalna. Obejmuje ona działalność zespołów teatralnych, orkiestrowych, estradowych, zespołów żywego słowa, kukielkarskich, chóralnych w zależności od lokalnych zainteresowań. Pomocą fachową w tej pracy służy zawsze Powiatowy Dom Kultury prowadzącą poradnią i zapewniającą świetlicom wiejskim instruktorów, którzy będą to jeździć w teren docierając do zespołów we wsiach bądź też na miejscu w Łasku udzielają rad i wskazówek, prowadzą szkolenie dla kierowników wymienionych zespołów świetlicowych. Szkolenia takie odbywają się dla instruktorów artystycznych regularnie 2 razy w miesiącu na koszt PDK. Za dobrą pracę zespołów czekają na nich kierownicy także premie i nagrody.

Wszystkie zespoły świetlicowe są zarejestrowane w Wydziale Kultury bez względu na to, przez kogo są prowadzone czy przez Czechosłowackie Stowarzyszenie Kulturalne, czy przez ZMW lub inne organizacje i instytucje. Przygotowane przez nie programy są uprzednio uzgadniane z Wydz. Kultury i przez ten Wydział zatwierdzane. Świecenice prowadzą też akcje doradzne związane z uroczystościami i świętami państwowymi. Informacje na ten temat powiela i rozsypa świetlicom Wydział Kultury. Zawierają one m.in. wskazówki jakie materiały literackie

i propagandowe można przy odpowiednich okazjach wykorzystać i gdzie należy ich szukać. Okolicznościowe wieczory świetlicowe organizowane wówczas wypełniają występy lokalnych zespołów świetlicowych, które we własnym zakresie przygotowują program.

Dalszą formą pracy świetlic są state akcje szkoleniowe odbywające się w świetlicach, a prowadzone przez miejscowe organizacje i instytucje. Są to np. kursy Ligii Kobiet czy Kół Gospodyń Wiejskich, szkolenia Ochotniczych Straży Pożarnych, Gminnych SP — ni czy kótek Rolniczych, wreszcie szkolenia rolnicze prowadzone przez ZMW i obsługiwane przez instruktorów-fachowców.

Program prac świetlic obejmuje także odzysk Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, których tematy i lokalizację ustają się z Wydz. Kultury. Cieszą się one, podobnie jak częste spotkania literackie — dużym powodzeniem. Ważne jest tutaj tylko utrata w odpowiednie zainteresowania słuchaczy, a wówczas powodzenie jest murowane. Potrzebne jest przy tym z pewnością duże doświadczenie i znajomość środowiska, w Łasku jednak takie rozeznanie mają. Prowadzona w tych kilku płaszczyznach praca świetlic nadaje jej odpowiednie oblice wychowawczo-polityczne.

No i wreszcie świetlica to także rozrywka i zabawa. I o tym na terenie powiatu się nie zapomina. Tutejsze świetlice zdolają zapewnić ład i kulturę wiejskich zabaw. Typową formą są wieczorki taneczne organizowane przez świetlice. Urządza się je minimalnym kosztem. Dziewczęta pieką ciasta i przyrządzają kawę, młodzież miejska składa się po 5 — 10 zł., i tak wspólnymi siłami urządza się miły wieczór. Nie zdarzyło się, by podczas niego potrzebna była milicja, by miały miejsce nieodpowiedzialne wybryki. Ambicja samej młodzieży jest, by wszystko odbyło się kulturalnie i w wesołym nastroju.

Świecenica w Łasku również doczekała się

już niejednej pochlebnej oceny. Będąc świętą Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego spełnia rolę placówki wychowawczo-kształcącej i kulturalnej całego społeczeństwa zielowskiego. Czuja się tutaj dobrze zarówno Czechi jak i Polacy, przed każdym drzwiami stoją otworem.

Zielowska świetlica jest jedną z wielu w powiecie Łaskim, którymi opiekuje się i którym patronuje Wydział Kultury traktując ją na równi z innymi. Powiedzmy otwarcie — opiekuje się ze szczególną uwagą. Wiele w tym osobistego sentymentu kierownika Wydziału, jeszcze więcej jednak na odpowiedzialność za specjalną rolę wychowawczo-ideową zielowskiej świetlicy w mieszanym środowisku narodowości czeskiej i polskiej.

Kończąc nasze wędrówki po Łaskim powiecie trzeba jeszcze dodać, że mimo skromnych możliwości Prezydium PRN, działalność kulturalna spotyka się tutaj z pełnym zrozumieniem i poparciem. Dziwić się temu zresztą nie można. Koordynująca i pełna ciekawych pomysłów inicjatywa Wydziału Kultury daje namalowane korzyści i efekty. Jeżeli więc są dobre wyniki jest także uznanie, znajdują się zawsze środki na dotacje finansowe, uzasadniony staje się wzrostający z roku na rok budżet Wydziału Kultury. Nie zdarzyło się jeszcze, by przejęte w dziedzinie wspólnego języka i dobrej współpracy. Ze korzyścią są obopólnie, że wieś Łaska dzięki temu rozwija się kulturalnie i ekonomicznie, że zmniejsza się dydans dzielący wieś od miasta dodawać nie trzeba.

A oto przecież powinno chodzić wszędzie, nie tylko w powiecie Łaskim. Warto więc doświadczeniu te przenieść na inny także teren.

JERZY NOCUN

Z KRAJINY TULIPÁNOV

Text a foto: MARIAN KASKIEWICZ

Začiatok októbra. To znamená koniec turistickej sezóny v Holandsku. Tulipány odkvitli a tie ktoré ešte majú lupienky, očerneli. Sezóna, v prospektoch označená od apríla do októbra, nie vždy súhlasi so skutočnosťou. U nás bolo teplé leto. A v Holandsku špatné, dážďové. Teraz za to svietí slnko. Odráža sa v kanáloch a trblietá v lenivej vode. Tečie neba dane, tak akoby sa už teraz vzdávala ľadovej škrupine. Medzi kanálmi zelená tráva. Tráva sa tuna pestuje ako každá iná rastlina. A na tejto tráve čierne biele „holandské“ kravy. Nebo v tejto chvíli tiež je čierno-bielé, lebo v Holandsku je pravidlom 300 zamračených dní do roka a 200 dážďových.

Od mora fúka vietor, západný vietor od Londýna. Veľké vlny rozbiujú sa na pustom, piesočnatom brehu. Osamotená postavička kráča po brehu, niečo zbiera a kladie do tašky. Rybárske kutre vinú sa k pobrežiu. Na mólo horia reklamné neóny, hoci je ešte deň. Pred kúpeľným domom niekoľko aut pri stene parkovišta. Ich majitelia nudia sa v klube, kde nefúka vietor, a kde nie je počuf hukot bozkavajúcich sa so sebou vln.

Mesto Haag. Sídlo vlády a diplomatickejho sboru. Vietor, ktorý prebehol od mora niekoľkodesiatok kilometrov duje tuna slabšie. A silnejšie fúka len na rohach ulíc a na námestiacach. Pofukuje a ukazuje čierne kombináčky dievčat. Ľudia sa ponahľajú. Kam? Ponahľajú sa za svojou každodennou prácou, regulárnu ako hrany na brúsenom diamante. Ponahľajú sa rady vozidiel, v nich ľudia náhlia sa za tým istým ciealom. Dosiahnút obedňajšiu prestávku, ktorá tuna trvá od 12.30 hod. do 14.00 hod. Každodenne a nemeniteľne tak ako večera, ktorú sa serviruje nie neskoršie ako o 19 hod. Vtedy horia neóny. Reklamy piva Heinekena, rádioprijímačov Philipsa, benzínu Shella. Do baru, páliac po ceste Shellov benzín, prichádzajú prví hostia. Pijú v ňom pivo Heinekena a počúvajú hudbu z príjimača Philipsa. A v domoch? Vo vysokom mra-kodrape cez matne sklo obloka vidíme postavu ženy, pripravujúcej večeru, tak ako všade na svete. V jednorodinných vŕtakach, rodiny sedia pri večeri. Osvetlené obloky jedálne a kuchyne. Pred domom odpočívajú automobil. Zo susedného tmavého okna vyskočil mladík s bicyklom. Ide do mesta...

Zajtra bude tak isto. Ak tu budeme byvať dlhšie, mnohé tieto veci nespozorujeme, lebo si na ne zvykneme. Zovšednejú nám, tak ako tým, ku ktorým radí prichádzajú turisti z cudziny. Lebo Holandsko je krajinou, ktorú je hodno navštiviť. Navštievnik však nemôže očakávať, že uzrie známu z pohľadníc krajinku s veterálnymi mlýnmi, alebo že lacno nakúpi benzín ako turisti z NSR. Lebo veterné mlyny sú vlastne symbolom, ponechaným sem-tam pre turistov, aby na ich pozadí zvečnili svoj pobyt v krajinie tulipánov. Turista, taký skutočný turista necestuje len výbornými diaľnicami, značkovanými ako čítanka, len s tým rozdielom, že vodič číta plynne a nemusí slabikovať ako diefa v prvej triede. Mesto Arnhem. Známe vo svete z bojov, ktoré tuna prebiehali počas II. svetovej vojny. Hynulí tuny za slobodu Holandska tiež aj Poliaci. Arnhem je známe aj z toho, že práve tuna v súvislosti s nedalekou hranicou,

prichádza najviac jednodenných turistov zo Západného Nemecka, pre benzín, potraviny, lacné kvetiny. V pomere k Rotterdamu či Amsterdalu je to malé mesto, ale ak berieme do úvahy, že celé Holandsko je malé, je možné povedať, že je to typické pre túto krajinu mestské strešisko. Ako veľa iných holandských mest, bolo zničené a len nemnohé budovy, medzi nimi väzenie, poukazuje na to ako vypadalo pred vojnou. Pred vojnou! Často počujeme tieto slová, ktoré predchádzajú vzduchom. Vtedy ešte Holandsko malo „zlatodajné“ kolónie, neboli toľké štrajky, vraj nedráželo všetko tak ako dnes a neutekali toľkí ľudia do cudziny, za lepšiu prácou. Tieto problém sú dnes hanblivé, tajené pred cudzinca-mi. Možno pre uzavretý charakter ľudí a inú, nezrozumiteľnú reč tieto problém sú zo začiatku neviditeľné v žiare nahromadeného bohatstva a reklamy. Uistovali mňa však, že jestvujú a prehľbjujú sa. Ak áno, je treba priznať, že Holandčania znášajú toto kľudne. Zriedkavo sa vidí, aby oživene diskutovali. Tulipánový kľud.

Z obloka hotela Twenty v Arnhem, stojaceho v svojskom centrum, lebo pri železničnom nádraži, vidíme ako na terase kaviarne celé hodiny vysedávajú ľudia. Často sami, zriedkavo sú to páry alebo celé rodiny. Dokonca aj mládež, tento tep každej krajiny ma svojské zvyky. Zbožnuje motorové bicykle.. Hnajú sa na nich rovno pred seba — vyfuky bez tlmičov revú — od kaviarne do kaviarne. V kaviarni obsadzujú miesta nerozprávajúce. Po vypití ďalšej v poradí šťavy alebo „Cole“, idú všetci spolu na iné miesto a robia zasa to isté. Je možné, že ak by človek mal „násť“ rok, našiel by nejaké kúzlo v takýchto obyčajoch. Ale takto zdajú sa byť divné a nezrozumiteľné. Miestní obyvatelia tieto zvyky ani neschvaľujú, ani neodsudzujú.

Tak isto čudne, hoci zrozumiteľné zdá sa byť to, že v dobre zásobených plných assortimentov tovarov obchodov, skoro všetko nie sú základnici. Predavači majú veľa času na inventúru, hoci nestretol som tuna túto inštitúciu. Predavači chodia po svojich „kráľovstvach“, metličkami omietajú nejestvujúci na tovaroch prach, alebo prekladajú tovary z miesta na miesto. Je to jediný stály pochyb v obchode, mimo veľkých obchodných domov. Holandčan, ten, ktorý zarába okolo 100 dolárov mesačne, a takých je veľa, čaká na vypredaj, na priležitosť. Vtedy za polovicu a dokonca za štvrtinu normálnej ceny je možné kúpiť potrebné výrobky. Také občasné zníženie cien má podstatný vplyv na rodinný rozpočet. Napríklad: v Arnhem košeľa stojí priemerne päť dolárov. Tú istú košeľu je možné kúpiť za necelé dva doláre, ak počkáte až obchodník zarobi svoje na nakúpenej zásilke tovaru a chce sa zbaňiť pozostatkov zo série. Bohatí nekupujú, lebo nemajú také každodenné potreby. Solidné zásobení, z času na čas robia veľký nákup. Pritom je treba zdôrazniť, že dobre funguje systém dodávania do domu v určenom čase novín a základných potravín. Týmto spôsobom môžete tuna konečne kúpiť všetko.

Holandsko je známe tým, že ľudia sú tuna pracovití a solídni. Slovo, zmluva — to sú už peniaze a tieto zase dovoľujú všetko. Peniaze sú však vydávané s veľkou rozvahou. Spozorovať to môžete hoci len na tom, že nestretávate tuna drahé, luxusné autá, prevážajú pováčsine strednej triedy: volkswageny, renaulty, simcy. Stretnutí sú tiež oktátie a trabanty. Popri autach na ulici stretávate veľa bicyklov, ktoré spolunájivajú s autami v harmonickom súlade. Jedné a druhé sú používané ku každodennej ceste z domu do práce, pre nákup, k výcestovaniu na odpočinok. Ako je viďieť majú praktický a nie situáčny význam. Podobne ako veľa iných zariadení uľahčujúcich každodenný život. Stretnutie takéto v každej domácnosti. Práčky, ladičky, vysavače, strojčeky k strihaní trávnikov a desiatky iných. Lebo do svojich domov Holandčania investujú najviac. Tam má svoj pôvod veľká bytová kultúra, ktorú stretnávame na každom kroku. V takto zariadenom byte bývanie je skutočne príjemné. Ale samotné nájomné za byt pohlcuje viac ako 15 percent mzdy. Tam má svoj pôvod všeobecná snaha nadobudnutia vlastného domčeka alebo skôr vilky, ktorých stretávate veľa. Jedné majú tradičný charakter. Sú to tie staršie, akoby rovno z ilustrácií, dreveno-murované a drevené časti sú natreté na bielo. Moderné majú niekedy čudné tvary. Je pravidlom, že sú ponorené do zelene stromov a krikov, obklopené trávnikmi, ktoré sa bez prestania striha alebo skôr holí každý deň ako bradu.

V takejto situácii, keď meštiacký, stabilný život je nudný pre nezavádzaného návštěvníka a pre tunajších obyvateľov vanie kľudom, turista hľada to o čom hovoria prospekti. Ak takýto turista je bohatý môže

1.

napr. bývať v hoteli, v zvuku, personál v lieze, Dvojpôsteľová izba, jest čo chcete a kúkate. Není ani reč, aby mali takí, ktorí ho využívajú v Amsterdame a v iných mestach naše desiatok.

Turista hľada len výhody a nočné hárne, ktoré stravy už v hraniciach v Vierhouten. Počas dňa, s komínmi, ktorí totiž podceňujete, vystúpená pohádku. Už osoba obkolesená podnožou do nich zapádate, no dáva nápoje a potáčky. Fioriace sviace, sýr a tiene, vytvárajú zážitok z Poľska — tak máte Vierhouten mimoriadne MilkMaidclubu. Oba a oznámi mi, že všetky držíme zadarmo, jep, bolé tunu chutnéjnejšej rodnej kuchyne.

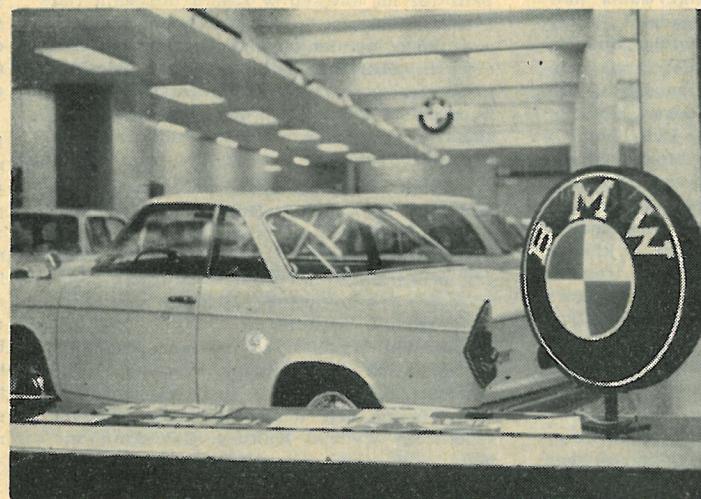
Pozoruhodné správy rých kričia neóna, ktoré z ateliéru súčasne až do očí a tie sú predsa malé. A hoci zdá sa byť zajac, bude väčším prístavom. Nájdete stáročímy obchody Lebo 80 Turistického, ide dohľadu, kto chce sára

1. Rotterdam bol behom poslednej vojny zničený a dnes jeho ulice pripomínajú varšavské stavby. 4. Nedaleko Rotterdamu.

2. Veža na mólo v Seveningen. Celkom hore svetelné noviny, ktoré podávajú najnovšie zprávy. 5. Holandské paličky.

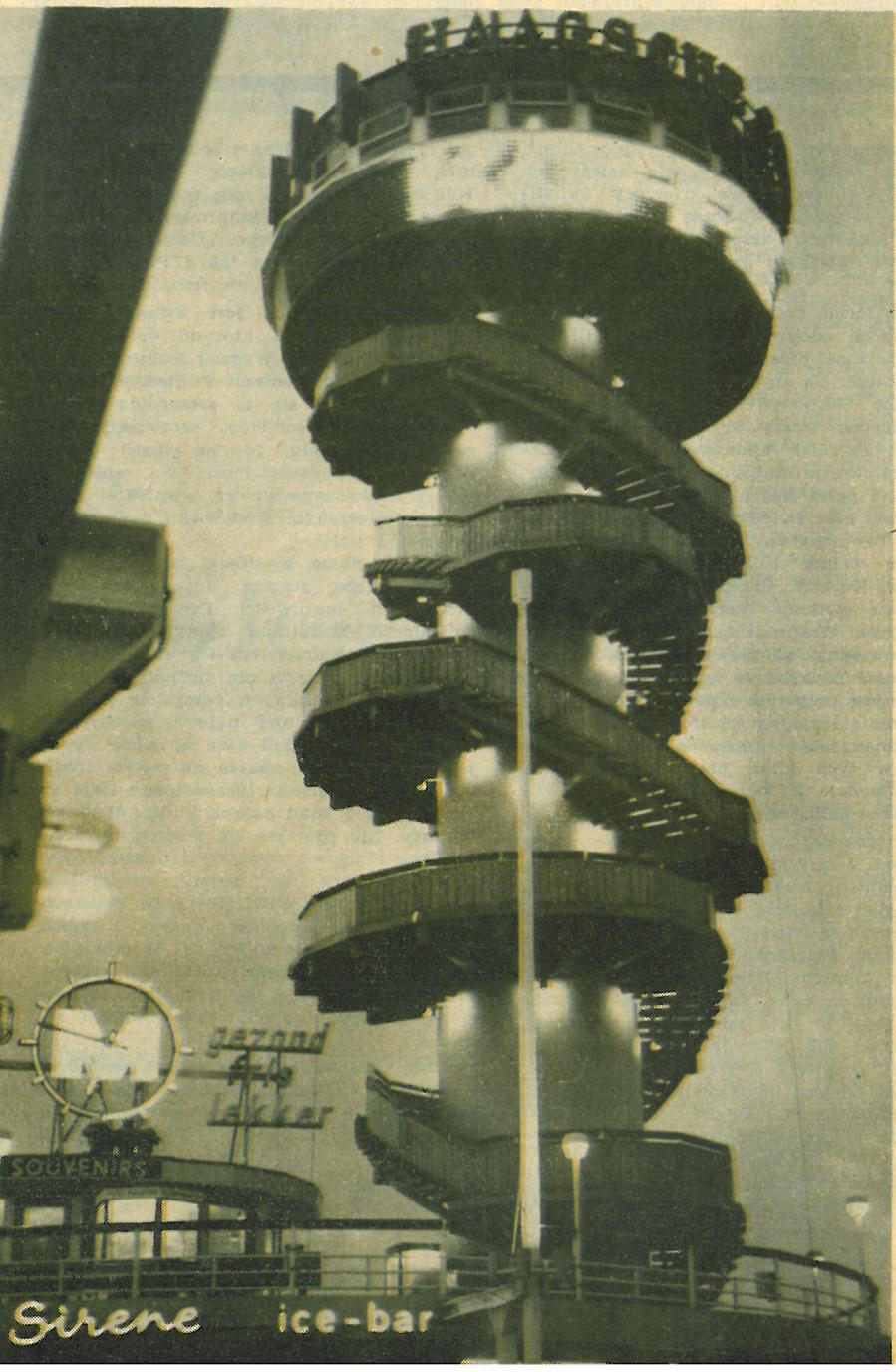
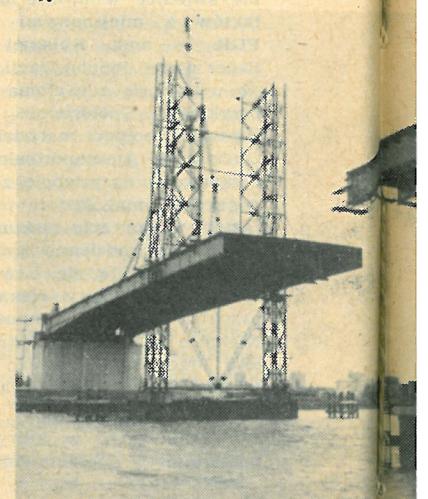
3. Automobilový obchod. 6. Typického holandského.

3.

2.

4.

PERLICKY

Optimista — Ak takto pôjde ďalej, začne žobrať.

Pesimista — Dobre, ale u koho?

Pápež Pavol VI: „Mnohí veriaci vidia v Bohu konštitučného vládca, ktorý panuje ale nevládne.“

Na medzinárodnom seminári, ktorý sa konal v Paríži o farebnom obyvateľstve, zástupca Kamerunu, Gustav Baudson sa spýtal:

„Snáď biela nie je farbou?“

36-ročná Američanka Mrs. Walter Cagle, ktorá je na liste budúcich kozmonautiek, čaká potomka.

„Obrátila som sa na orgány pre výskum Kozmu s otázkou či majú námetky proti zväčšeniu mojej rodiny — zverovala sa pani Cagle — ale odpovedali mi: nemusíte sa nejak zvlášť šeťrit, máme ešte veľa času.“

„Veľmi by som chcel žiť vo Francúzsku v období Napoleona, lebo vtedy len jeden Francúz považoval sa za Napoleona.“

(G. B. SHAW)

Zo spomienok Bernarda Shawa:

„Istý deň — mal som vtedy dvanásť rokov onemocnel rodinou. Rodičia pred príchodom lekára búrliво diskutovali. Otec sa nazdával, že sú to osýpky, matka, že šarlatán.“

V skutočnosti to bola písomná úloha zo žemepisu.“

Najmladší minister zahraničných vecí na svete je Abdelazis Bouteflika, ktorého ministarský predseda Alžírska vymenoval na toto stanovisko. Má 30 rokov.

— Jeden advokát, ktorý bol znamený ctitelom pekných žien, bol obrancom obžalovaného v pojednávaní, ktorého sudcom bola mladá sudkyňa, notabene veľmi švarčná, — píše „Slovo Ludu“. — Advokát nadšený krásou sudkyne, začal svoj prejav novým zvratom, lebo namiesto: „Vážený pán suds!“ — povedal: „Roztomilý pán suds!“ Mladá sudkyňa, rozčúlená, že voľaktu podceňuje jej vážnosť, rozhodla: — „Pán advokáte, za použitie zvratu proti predpisom platí pokutu 50.— zl., prosím vravte — pán suds!“ Advokát kľudne odpovedal: „Pokutu zaplatím, ale mienku nezmením!“

Istý parížský poštový doručiteľ dostal odmenu za odovzdanie na správnu adresu mylné adresovaného listu; adresa na obálke znala: „rue des Hommes Mariés“ (ulica ženatých) správna adresa: „rue des Martyrs“ (ulica mučeníkov).

V Spojených štátoch započali výrobu televízorov s obrazovkou, ktorú sa nedá prestrelí gúlkou, nakoľko počas premietania „westernov“ mali Američania strielajú do „zrádcov“.

Nejstarší obyvateľkou Olszynského vojvodství je paní Malwina Wasilewska z vesnice Jurki (okres Mrąg). Je ji 105 let a stále číle pracuje v domácnosti.

Na Warmii a Mazurech kromě ní ještě 10 osob překročilo sto let života (Kurier Polski).

V Gruzii zemřel ve věku 147 let Achkanger Bjania. Oženil prý se posledněkrát když mu bylo 112 let. Jeho nejstarší dcera je 90.

Nápadití obyvatelé Knyszyna malují husám peří pestrými barvami. Každé stádo jinou barvou. Husy se sousedom nikdy nezmíchají — informuje nás Gazeta Białostocka.

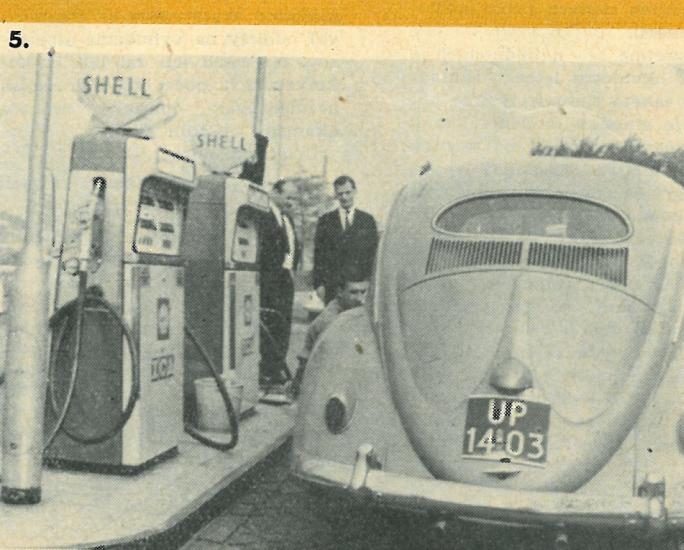
eli Hilton. Výťahy, bežiace ako rakety bez jediného lvejach, výkonné izby a salóny, vyberané jedlá, stoja až 15 dolárov za dobu. Obed 2,5 dolárov. Môžete oto znesie vás žalúdok. Za alkohol platiť sa zvlášť. Nasový turista využíval tento komfort. Ale sú aj žiaľ. Hilton má v Holandsku dva luxusné hotely, Rotterdame. Ostatné má ich skoro vo všetkých hlavove a v svojej vlasti, Spojených štátov až niekoľko-

komfort. K jeho dispozícii sú početné malé hotely, ktorých je možné obdržať nocľahu a celodennej niekoľkých dolárov. Takýto penzión videl som tamy lipami stojí dom, ktorého strecha siaha po čiernim k nebu. Na prvý pohľad nič zvláštné. Ale kto a tráti. Lebo vo vnútri tohto domu je pre turistu vystred jednej z početných veľkých izieb horí oheň a z tehál. Trošku ďalej pohodlné fotele. Pohodlinne výhľad opierate na mŕtiku. V polotme personál posluší. Diskrétna hudba plynne z kinových orgánov. Niedinský nábytok vrhajúci v tomto svetle čudne výbudnutelne ozvučie. Vás reportér, drahý host a ako ostatne všade inde v Holandsku — bol vane vyznamenaný. Bol zvolený čestným členom žiak klubu zavesili mi na farebné stuhu na prsia a kokrát budem v tejto holandskej nocľahárni, obč. Je to určite nemalá vec, ak sa dozviete, že jedlo a obsahovalo asi všetky pôvahy holandskej ná-

práve také objekty ako Vierhouten a nie tie z ktorých vypadajú tak, ako by boli vyňaté priam amerického filmu. Škoda, že práve tieto sa natískajúte len hľadaj. Nie je to divne, Holandsko je ladské príslušie vraví, že čím menší les, tým väčší. Tel Hilton týči sa nad Rotterdamom, súčasne najrýpa, mala chalúpka vo Vierhouten je skrytá. Ale turistom odhaluje takéto objekty „VVV“. Informačných kancelárií VVV je k dispozícii každá s krásnym Holandskom.

Rotterdamu rieka Máza je jedným veľkým prístavom. Na fotografii fragment stavby padacieho mostu.

Uli Shell benzín tak ako pije pivo Heinekena a kupuje aparáturu Philipsa. Pad na malé mestečko v Holandsku, v diaľke neodlučiteľný turistický rezervácia tejto krajiny — veterán myln.

ĎAKUJEME ZA BLAHOŽELANIA

Napriek tomu, že od nášho výročia uplynulo už niekoľko mesiacov, ešte raz sa k nemu vraciame. S radosťou oznamujeme našim čitateľom, že v tomto období obdržali sme ďalšie početné pozdravy a gratulácie od našich čitateľov z Poľska a z cudziny. Niektoré z nich uverejňujeme. Ešte raz všetkým inštitúciám, redakciam a čitateľom srdceľne ďakujeme a na prahu Nového roku 1964 náš redakčný kolektív praje všetkým čitateľom všetko najlepšie.

Vážení priatelia,
se zájmem jsem si prečetl čísla Vašeho časopisu, ktorý je opravdu veľmi poutavý svým obsahem i formou. Prejí Vám hodně úspechu v ďalšej práci a k Vašemu jubileu Vám posilam srdceľne pozdravy.

SVAZ ČESKOSLOVENSKÝCH NOVINÁRÚ
VADOLF HRADECKÝ
ústrední tajomník

Vážení soudruzi,
se zájmem jsme si prečetli Vaše jubilejný číslo k 5. výročí založení časopisu. Domníváme sa, že je to správna cesta ke sblíženiu národů CSSR a PLR. Také naše televize pripravuje spoločné vysílání s televizí polskou.

Prejeme Vám hodně úspechov v práci a hodně nových čtenárov
CESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE, Praha
OLDRICH JENDRULEK, hl. redaktor

Vážení soudruzi,
potvrzujeme pravidelný príjem Vašeho časopisu „Zivot“, ktorý sledujeme s veľkým záujmom. Tiesme sa na ďalšiu spoluprácu a prejeme hodně pracovných úspechov.

STÁTNÍ ZEMĚDELŠKÉ NAKLADATELSTVÍ, Praha
inž. dr. VACLAV KRATOCHVIL
vedoucí zahr. oddelení

Z okazji Waszego jubileuszu przyjmijcie drodzy towarzysze dla całego zespołu życzenia długich lat dalszych sukcesów „Ziwota” przez duże i małe „Z”

PREZYDUM STOWARZYSZENIA
DZIENNIKARZY POLSKICH
Warszawa

Vážení súdruhovia,
Sväz slovenských spisovateľov želá Vám všetko najlepšie a veľa úspechov v rozvíjaní československo-poľského priateľstva

SVÄZ SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV,
Bratislava, MILAN FERKO tajomník

Ceskoslovensky ústav zahraniční o.ř. nám písal:
Sledujeme s pozornosťou Vaši práci po celou dobu, kdy nám časopis „Zivot“ dochádza a upřímně Vám k ní blahooprajeme. Časopis je svěží, pestrý a má dobrú obsahovou a grafickou úroveň.

Zvláště si pak vážime kladného prínosu, ktorým časopis „Zivot“ prispívá k plné účasti Čech a Slovákov, žijúcich v Poľskej lidovej republike, na budovateľském úsilí v této krásnej bratskej zemi a na utužování vzťahu mezi lidom Československa a Poľska, budujúcim socialistickú spoločnosť v obou našich vlastoch. Práve tak si vážime Vašeho úsilí o upevnění jednoty socialistických zemí a snah celého socialistického tábora o zachování svetového míru.

Prejeme Vám do ďalší práce mnoho úspechov a posiláme Vám srdceľne bratské pozdravy

ČESKOSLOVENSKÝ SVĚT
orgán Cs. ústavu zahr.
VEDOUCÍ REDAKTOR

Z príležnosti 5. roku Vašho vychádzania Vám veľa úspechov v ďalšej práci želá

REDAKCIJA SLOVENSKÝCH POHEADOV

Vážení soudruzi,
pečlivé a soustavné sledujeme Vaš časopis, ktorý nám pravidelné dochádza a ktorý nedávno vzpomnél 5. výročí svého vzniku. Časopis, jak vyplýva z každého čísla, programovo utužuje i oživuje československo-poľské styky, jak z hľadiska ekonomickej, tak i mezi oboma štátmi socialistického tábora. Prejeme Vám i Vašim spolupracovníkom mnoho úspechov v ďalšej práci a upřímné pozdravujeme

SVET V OBRAZECH, Praha

Pri príležnosti piatého výročia od založenia Vašeho časopisu Vám srdceľne blahooprajeme.

Do ďalších rokov prejeme Vám veľa novinárskych i osobných úspechov a ostávame so srdceľným pozdravom

REDAKCIJA SLOVENKA

Popri listoch a blaženiaciach od rôznych institúcií a redakcií dostali sme veľa pozdravov od našich čitateľov. Jeden z nich, Dr. Stefan Hanný z Bratislavu nám napísal:

„Dovoľte mi, aby som sa aj ja, ako Vaš skromný čitateľ pripojil k rade mnohých čitateľov, ktorí Vám dnes blaženiacu k 5. výročiu Vašho tak obľúbeného časopisu. Vaša práca, rozširovanie slovenského slova v spriateľenom Poľsku si ziskava stále nových a nových obdivovateľov, ved časopis, ktorý robite a skutočne — veľmi dobre, mimoriadne dobre robite — patri k jedným z najlepších, ktoré vychádzajú v slovenskej reči vôbec. My, ktorí sem tam píšeme tiež do novín a ktorí s novinami denne pracujeme vieme Vašu záslužnú prácu v plnej miere pochopíť a preto príjmete k Vášmu skromnému jubileu do ďalšej práce želaná veľa a veľa zdravia, šťastia a najmä veľa a veľa vďačných a uznanlivých čitateľov.“

Ja osobne som presvedčený, že „Zivot“ svojím obsahom si ziskava nových a nových záujemcov nielen u Vás v Poľsku, ale aj u nás na našom milovanom Slovensku. Nuž tak do ďalšej úspejnej práce všetko najlepšie a najmä tiež veľa dobrých prispievateľov.

Marta Machová a Adolf Mach — vedouci aktívisté v Pstrážnej, hovorí s predsedou Janem Molitorym, místopředsedou Vilémem Tomešem a tajemníkem Bronislavem Knapčíkem, kteří přijeli z ÚV ČsKS.

PSTRÁŽNA

Podél malebného údolia, úzce se vinoucího témaře ze samého středu Kudowé, běží silnice do pohraniční vesničky Pstrážné. Je to jedna z nejčastěji používaných turistických cest, mířících k masivu Stolových Hor, jejichž zvětralé horniny udivují podivuhodnými tvary.

Hned za Kudowou vede silnice prostředkem malé vesničky Czeremné, která je známá svou kaplí z lebek a dále se vine kolem vesnické chalupy, v níž v obytné místnosti můžeme uvidět pohyblivé jesličky, dílo jednoho z místních českých obyvatel, který zemřel v 1953 roce. Jeho syn předvádí dnes jesličky polským a československým turistům.

Kaple z lebek v Czeremné byla postavena v 1776 tehdejším českým farářem Tomáškem. Její stěny, oltář a strop jsou obloženy lebkami a hnátý lidí, kteří zemřeli na cholera za třicetileté války a také těch, kteří padli ve válce sedmité. Najdeme tu lebky obyvatel sousedních vesnic, švédských bojovníků, Tatarů a také starosty Czeremné, zastřeleného Rakusáka. Nachází se tu také lebka zakladatele kaple, kněze Tomáška. Podle jeho poslední vůle byla po deseti letech vydobytá z hrobu a umístěna mezi třemi tisíci jiných lebek v kapli a jedenadvacet tisíci pod její podlahou. Pohled na toto obrovské množství shromážděných lidských lebek a hnátů působí otrášajícím dojmem a dlouho zůstává v naší paměti. Vedle kaple se nachází zvonice s velmi zajímavou a vzácnou architekturou.

V Pstrážné a také v Czeremné žije několik desítek českých rodin, které se živí zajímají o práci Československé kulturní společnosti a jsou jejími členy. Od let jsou také vystřílení předplatitelé „Zivota“. Za příkladem jiných Místních skupin Společnosti, také Pstrážná se chce zúčastnit kulturní činnosti.

Místní skupina v Pstrážné čítá 40 členů, ale kandidátů je více. Potřebují, aby jim bylo umožněno, touží, aby také v jejich vesničce, obklopené všech stran kopci, Místní skupina Společnosti mohla vykazovat aktivní činnost. Proto také přijeli do Pstrážné členové presidia ÚV — předseda Jan Molitorský, místopřed-

seda Vilém Tomeš a tajemník Bronislav Knapčík. První pracovní plán, který byl sestaven, je výsledníkem mnoha diskusí a předloženým návrhů. Všichni společně dohodli, co provede

Tajemník ÚV ČsKS Br. Knapčík mnohdy musí pracovat i takto; dnes mu přeje hezké počasí a problémů v Pstrážné je mnoho.

místní aktiv a s čím pomůže ÚV ČsKS. Prozatím je tento pracovní plán skromný. Počítá se v něm s přípravnými organizačními pracemi a prvními kroky kulturní činnosti. Ale protože místní aktiv má velkou chut a kuráz a přímo se žene do práce, dočkáme se nedlouho náročnejší pracovní náplně a dobrých výsledků.

ALBATROSY ÚTOČIA NA STIHAČKY

Takáto vojna trvá už veľa rokov a nik nevie, kedy sa skončí.

Miestom bojových akcií je atol Midway, ktorý leží severozápadne od Havajských ostrovov. Bojujúce strany: letci amerického vojnového letectva a... nespočetné kŕdiele albatrosov.

Na malom ostrovčeku, ktorého Šírka je len o niečo väčšia ako 1,5 km a dĺžka asi 3 km, hniezdi priajmenšom 25.000 albatrosov a lietadlá sa pri štarte i pri pristávaní často stretávajú s týmito odvážnymi vtákmi. Pritom si treba uvedomiť, že albatros väži asi 10 kg a rozpätie jeho krídel je približne dva metre. V najlepšom prípade sa takéto stretnutie vo vzduchu skončí deformáciou trupu alebo krídla lietadla. No často sú jeho následky oveľa tragickejšie.

Pritom je zaujímavé, že albatrosy nepocitujú ani najmenší strach pred človekom. Ba čo viac, po vybudovaní leteckej základne na tomto ostrove vtáky, ktoré pred-

tým hniezdili len na pobreží, začali si stavat hniezda na strechach domov, v hriadeľach a na trávníkoch, pod klenbami hangárov, v maskovacích sietiach protiletadlových batérií.

Samořejme, najjednoduchšie by bolo likvidovať leteckú základnu. No takéto riešenie zrejme nevyhovuje americkým generálom.

Američania postavili na ostrove veľké množstvo strašiakov — no albatrosy sa nezafakli. Spalovali staré pneumatiky v nádeji, že dym odoznetie vtáky, no ani to neuspelo. Pokúšali sa odpaliť vtáky signálnymi raketami a dymovými patrónmi, no bezvýsledne. Rozmiestili na ostrove reproduktory, ktorí vydávali najrozdielnejšie poplašné zvuky..., no tým zrejme len spôsobili radosť odvážnym vtákom, ktorí sa dali do boja s technikou a prehlušili ju svojím krikom. Kto si navrhol zabijať vtáky šrapnelmi, ale ani to nepomáhalo: výstrely prilákali k ostrovu

Midway ďalšie tisícky albatrosov zo susedných ostrovov. Počet vtákov ešte v ac vzrástol.

Nakoniec prijalo velenie leteckej základne kruté riešenie: organizovali oddiel na vyhubenie albatrosov. No nech ich zabíjali kotko-kolvek, ich počet na ostrove sa nezmenoval; opustené hniezda obsadili albatrosy, ktoré prileteli od mora...

Oddiel „polovníkov“ museli rozpustiť.

Vojna s albatrosmi pokračuje. Teraz je na ostrove veľká skupina biológov a ornitológov, ktorí študujú zvyky a obyčaje albatrosov v snahe najť najkrajšie efektívny spôsob, ako vyhnáť albatrosy s ostrova Midway.

A zatiaľ sa lietadlá ešte stále stretávajú vo vzduchu s týmito nebojácnymi vtákmi a letci žijú v ustavičnom strachu.

—pg—

ROZPRÁVAME

S PREDSEDOM GRN V ZUBRZYCY GÓRNEJ

Skolský súbor z Rabki

Do Zubrzycy sme prišli v období hodnotenia výsledkov práce dosiahnutých v fažkých podmienkach cititeľného letného sucha. Výsledky dosiahnuté v roľníctve tak v novotarskom okrese ako aj v celej krajine sú nemalé, ako na mimoriadne nepriaznivé atmosférické podmienky posledných dvoch rokov. Toto je dôkazom, že investičné náklady minulých rokov začínajú prinášať výsledky. Stále viac moderných strojov a poľnohospodárského náradia pracuje na našich poliach. Roľníci každý rok nadobudajú stále viac skúsenosti a prispôsobujúc sa radám agrotechnickej služby, využívajú lepšie pestovacie metódy. Vymieňajú tradíčné, pri našajúce menší úzitok úpravy, na pri našajúce väčšie zisky.

V samotnej Zubrzycy tento rok, na miesto ovsa boli zavedené pašienky na povrchu 200 ha. Toto umožňuje zvýšenie chovu dobytka a zvýšenie výroby mlieka, výdatne vplyvá na zvýšenie akostí chovu.

Získané výsledky môžu byť budúci rok väčšie pri maximálnom využití rezérv v každom hospodárstve, a tieto sú ešte dosť značné. Jedná sa najmä o zabezpečenie krmív a ďalší rozvoj chovu dobytka ako aj zvýšenie dodávok mlieka. Jedná sa o možnosti posírenia pašienok ako aj o zavedenie zasád agrominimum v poľnohospodárskej praxi. Na týchto otázkach sústreduje sa súčasne hlavná pozornosť pri vypracovaní plánov činnosti na bučí rok pre všetky obce a dediny. Tieto otázky sú predmetom o ktorom uvažujeme uvedomelený poľnohospodársky aktív v Zubrzycy ako aj vo všetkých obciach a dedinach novotarského okresu.

Popri značných výsledkoch získaných v poľnohospodárstve a chove dobytka na Orave a Spiši, tento rok priniesol ďalšie kladné výsledky rozvoja ekonomickej, spoločenského, kultúrneho a osvetového. Značne vzrástla spoločenska iniciatíva obyvateľov Spiša a Oravy. Práve o týchto problémoch, o tom ako sa rozvíja spoločenska iniciatíva v Zubrzycy Górnnej a Dolnej, rozprávame s predsedom Obecného národného výboru (GRN), Františkom Kubackou:

Občania našej obce — hovorí F. Kubacka — už dávno prestali čakať so založenými rukami, ale svojím vlastným vkladom pomáhajú v rozbu-

dovávaní našich dedín. Pomáhajú pri výstavbe škôl, stavbe cest, elektrifikácii a v iných pracách. Všade a na každom úseku je viditeľná spoločenská práca našich obyvateľov.

Tento rok pri rozbudove škôl čís. 3. a 1. v Zubrzyci Górnnej hodnota spoločenskej práce ako aj dodaného obcou materiálu zahrnuje vysoku kvótu asi 300 tis. zlatých. Spoločenska práca pre školy zvýši sa ešte viac budúci rok, keď sa započne výstavba 8. triednej, základnej školy v Zubrzyci Dolnej, ktorej celkový náklad stavby bude činiť asi 2.600 tis. zlatých. Už teraz hodnota našich záväzkov čini asi 150 tis. zlatých. Odovzdali sme stavebný pozemok na stavbu školy a o.i. zaviazali sme sa ohradiť školské ihrisko ako aj vybudovať cestu vedúcu do školy. Je isté, že vo chvíli započiatia stavby školy, spoločenský vklad našich obyvateľov, ktorí neobvykle správne oceňujú otázkou zvýšovania osvety, ešte sa zvýší.

Spoločenský vklad obyvateľov jednej a druhej Zubrzice zasahuje široký rozsah prác. Jedne z nich sú väčšie, ako napríklad záväzok splnený pri elektrifikácii, ktorého hodnota čini asi 230 tis. zlatých. Samozrejme sú aj menšie práce, ale tie majú tiež podstatný význam pre našu obec. Napríklad spoločenskými silami vybudovali sme mostík na „Zimnu Wodu“ v hodnote asi 30 tis. zlatých, ohradili sme cintorín, šetriac týmto komunálnemu hospodárstvu asi 30 tis. zlatých, vklad práce pri oprave kultúrnej mestnosti činil ďalších 10 tis. zl. Nehovoriač už o takých pracách ako uloženie niekoľkých môstkov a lávek cez rieku, ktorá tečie medzi našimi gazdovstvami.

Iniciatíva našich obyvateľov zreteľne sa prejavuje tiež v práciach našeho roľníckeho krúžku, ktorého predsedom je František Moniak. Tento krúžok, vo veľkej miere mechanizovaný, disponuje traktorom, mlátačkami celým súborom strojov k práci na poli ako: sejačkami, kosačkami alebo kočačkami. V značnej miere pričinil sa k tohoročnému výsledkom získaným na našich roliach. Samozrejme aj tuna sú ešte rezervy, ale je treba povedať, že bez činnosti krúžku, bez jeho náradia a inej pomoci, ktorú sme obdržali z okresu ako aj od agrotechnickej služby, pozdvihovanie úrovne hospodárenia v našej obci nebolo by možné. Bo-

lo by nemožné zavádzanie nových metód pestovania a tým istým zvýšovať rentabilitu našich gazdovstiev. Súčasne nás krúžok uvažuje o vybudovaní patričného skladu za účelom zabezpečenia náradia, ktoré vlastní. Ako je vidieť aj tuna starostlivosť o spoločenské náradie ide ruka v ruke s iniciatívou obyvateľov.

Trochu pokulháva ešte práca roľníckeho krúžku v Zubrzyci Dolnej, ale už aj tam po mrtvom období, práca sa začína chýbať. Členovia tohto krúžku o.i. kúpili v posledných mesiacoch: kosáčku a mlátačku. Je skoro neuveriteľné, že ešte pred nedávnom, keď mandelinka zemiaková zaútočila na pole jedného hospodára, jeho susedia nereagovali, nepozorovali nebezpečie zničenia ich vlastnej úrody. Dnes toto patrí už minulosti. Je to jeden z príkladov zmen, aké majú miesto medzi násimi obyvateľmi.

Nezabúdame aj na možnosti rozvoja turistiky. Plne si uvedomujeme, akoôležitá je pre naše terény — hovorí nám súdr. Kubacka. Príkladom toho, ako správne je táto otázka oceňovaná obyvateľmi našej obce je aj ich pomer k harcerskej akcii na Orave. Gazdovia radí privítali tohoročnú akciu a prijali početné záväzky na budúci rok, uľahčujúce styky obyvateľstva s harcermi ako aj zvýšujúce turistické možnosti. Odovzdali sme o.i. parcelu na stavbu harcerského campingového strediska, ktoré bude stavať veliteľstvo ZHP z Łodže, zároveň sme sa zaviazali pomôcť spoločenskou prácou pri stavbe tohto. Odovzdávame bezplatne 1 ha pôdy v Zubrzyci Dolnej na stavbu druhého harcerského strediska ako aj spoločenský pomôžeme pri jeho výstavbe, poskytnutím nekvalifikovaných robotníkov. Na budúci rok očakávame ďalší vzrast počtu turistov na našich dedinkách. Očakávame tiež príchod asi 1000 harcerov, ktorým pomôžeme pri zakladní tábore a kolónii, ako aj prispejeme k správnemu zásobovaniu. Toto všetko priaznivo vplyvá na rozvoj turistiky na našom teréne a tým istým vytvára dodatočné možnosti pre našich obyvateľov — zdôrazňuje súdr. Kubacka.

V spoločenskej aktivite, v spení cestou spoločenských činov k urýchleniu rozvoja svojich dediniek, obyvatelia Zubrzice nie sú osamotení. Podobne spoločenska iniciatíva rozvíja sa, sa-

mozejme v rôznom stupni, aj v iných obciach, na celej Orave a Spiši. Kladne ju hodnotia okresný a vojvodský národný výbor, stretnáva pomoc a povzbudenie. Príkladom tohto kladného hodnotenia je nedávno uverejnené v „Živote“ interview s I. tajomníkom Vojvodského výboru PZPR v Krakove, súdr. Lucjanom Motykom. Je hodno ešte raz tuna zopakovať výpovede I. tajomníka KW: „S veľkým uznaním pozorujeme na Orave značne oživenie v obore spoločenských činov — stavby

Ludový súbor zo Zubrzicy Górnnej

cest, elektrifikácie dedín a celej rady prác podnikaných obyvateľmi, s pocitom spoločenskej zodpovednosti za svoj rajón. My, z našej strany — hovoril súdr. Motyka — budeme stále viac pomáhať obyvateľom v realizácii týchto záväzkov a uľahčovať tieto. V každom prípade chceme a budeme spieť k tomu, aby Orava prestala byť periferným, odľahlým zákutím krajiny, aby obklopená našou starostlivosťou zmenila sa na obhospodárenú, atraktívnu oblasť masovej turistiky a rekreácie...

V slovách I. tajomníka KW súdr. Lucjana Motyku je obsiahnuté hodnotenie spoločenskej postavy obyvateľov Oravy, ktorí, ako hovoril predseda GRN v Zubrzyci Górnnej — „nečakajú až zmeny samé prijdú do ich dediniek“, ale vzali do svojich rúk problémy svojho rajónu a spejú k urýchleniu týchto zmen na každom úseku života obce, v každej dedinke. Súdr. Motyka poukázal na nutnosť udržania a ďalšieho rozvíjania tohto správneho spoločenského smeru, zdôraznil, že každá správna iniciatíva stretnie sa s podporou terenných národných výborov, aby sa mohla rozvíjať tvorčím spôsobom, aby proces spoločenských zmen, započatý pred devätnásťimi rokmi Ľudovou vládou, pokračoval čím rýchlejšie v každom zákutí našej krajiny, a to znamená aj na Orave a na Spiši. Aby obyvatelia týchto terénov s pocitom plnej zodpovednosti, patrične hľadali na svojom teréne, aby nasledoval pravidelný rozvoj ekonomickej základne a stále stúpala existenčná úroveň tamojších obyvateľov. Toto je povzbudením k zvýšení spoločenskej iniciatívy na každom úseku nášho života a stáleho rozvíjania spoločenskej aktivity kvôli realizácii úloh, ktoré sú kladené našej dedine.

Foto: J. KOWALIK

Nestastné číslo?

Je to sice čudné, no táto nezmyselná povera — strach pred číslom 13 — je ešte dosť rozšírená na svete. Aj dnes ho ešte dosť často nazývajú „čertovo číslo“, „neštastné číslo“ a pod.

Najviac sa boja trinásťky — čísla, ktoré je rovnako neškodné ako ostatné — v Anglicku a v USA. V storočí veľkých úspechov vedy, ked naše poznatky už nenechali doslova „kameň na kameni“ zo všetkých povier minulosť, v mnohých londýnskych domoch nenájdete byt s číslom 13, v kinách neuvidíte 13. rad, ani jeden americký alebo kanadský hokejista nebude hrať s trinásťkou na chrbte! Číslo 13 nemajú radi ani v Taliansku a Španielsku.

Odkiaľ pochádza táto smiešna viera v to, že rozličné čísla môžu „prinášať neštastie“, alebo naopak, šťastie a úspech?

Iste bude zaujímavé bližšie sa oboznámiť s dejinami vzniku tejto povery, aby sme sa presvedčili, na koľko je neopodstatnená.

Historici, študujúci dejiny staroveku, prišli k uzáveru, že číslová myštička vznikla prvýkrát v krajinách maloázijského kontinentu pred niekoľkými tisícročiami. Odtiaľ prešla k starým Grékom a v stredoveku sa značne rozšírila aj v Európe.

U Chaldejcov, ktorí bivali v staroveku v Malej Ázii, úzko súviseli s číslami rôzne náboženské povery. Napríklad „stvoriteľa sveta“ boha Bela označovali číslom 20, číslo 11 predstavovalo iného boha — boha Morduka.

Toto svojrázne „zašifrovanie“ bohov zanechalo stopy na neskorších náboženských poverach. Napríklad v apokalypse (jednej časti biblie) sa hovorí, že číslo 666 označuje „Antikrista“.

Je zaujímavé, že v časoch, keď katolícka cirkev viedla urputný boj proti náboženskému reformátorovi Lutherovi, snažili sa katolíci „vedci“ matematicky dokázať, že s jeho menom je spojené práve toto číslo. Vidíme teda, že číslové povery kráčali v dejinách ľudu vždy spolu s náboženstvom.

O tom, aké vskutku nezmyselné boli tieto povery, môžeme sa presvedčiť aj na príklade tohto „receptu“: ak napišeme na dva kúsky papiera čísla 220 a 284 a dáme ich prehnút mužovi a žene, tito sa okamžite do seba začúbia!

Dnešný človek sa tomu môže iba zasmiať. Musíme však užiť, že strach pred číslom 13 nie je o nič viac opodstatnený. Rozdiel je iba v tom, že nevieme, z akého dôvodu si autori tohto „receptu“ zvolili svojho času práve čísla 220 a 284; zatiaľ čo pôvod čísla 13 je dobre známy.

Dnes používame dekadickú sústavu čísel. Jej základ tvorí číslo 10. No v staroveku Číňania, Rimania a niektoré iné národy používali sústavy čísel, ktorých základom nebola 10, ale 12. Neskoršie túto dvanásťkovú sústavu prevzali aj mnohé európske krajinys.

Vidíme teda, že číslo 12 akoby užtváralo známu skupinu čísel. Ale čo bolo za ním?

V dávnej minulosti ľudia ešte nevedeli odpovedať na túto otázku. Za číslom 12 bolo čosi neznáme, niečo, čo mohlo vešťiť zlé i dobré. Najskôr však zlé, pretože to bolo neznáme, a preto nebezpečné.

A tak vznikla legenda o „neštastnom číslu“, ktoré nasleduje za 12 (číslo 12 sa pritom považovalo za šťastné). Neskoršie, keď sa trinásťka objavila v dekadickej sústave čísel, zahovala si aj tam svoj „nedobrý chýr“.

Túto povahu „potvrdzuje“ ešte jedna okolnosť. Mnohé staroveké čísla označovali čísla písmenami. U Židov číslo 13 predstavovalo písmeno M. No práve týmto písmenom sa v starohrebskom jazyku začínalo slovo „mem“, ktoré znamenalo smrť. Takto zhoda okolnosti nemohla byť podľa predstáv poverčivého človeka náhodná.

O tom, že ľudstvo vo svojom rozvoji skutočne prešlo touto etapou, hovoria faktky. V Austrálii (ale aj na iných miestach zemegule) aj dnes ešte žijú kmene, ktoré poznajú len tri čísla: jeden, dva, tri. Číslo štyri sa označuje dva-dva, číslo päť — tri-dva — atď. A mnohé austrálske kmene nevedia napočítat viac ako do 10. Aj u nich za číslom 10 nasleduje čosi neznáme, čo vždy naháňa strach poverčivým ľuďom.

— pg —

Tam, v sedemdesiatej krajine, kde sú hlboke doliny a vysoké vrchy, kde bývajú chudobní a dobrí ľudia, tam medzi nimi žil voľáky a jeden gajdoš. A bol to znamenitý gajdoš, po celom vidieku mu páru nebolo.

Bolo to práve večerom na Jána, keď nás gajdoš išiel dolu zo salaša do dedinky pod horami. Bol už na mrku, ale gajdošovi je všetko jedno, či svieti slnce, či nie, poznal on každý kútik v hore. Pomaly sa zotmelo a tma bola taká, akoby sedel v rohu.

Do dediny bolo ešte kus cesty a nás gajdoš ustať, sadol si na kameň pri chodníčku a oddychoval trocha. Aby darmo nezaháľal, naďkol gajdy, že si trocha zahrá.

Schuti sa dal gajdoša, pekne pre-

povedal som im a chytil som sa dúchaf. Sotva som začal preberať, tu dohrnuli sa ku mne za košiar vyobliekaní páni a paničky, iba ja som bol v halene. Paničky sa smiali a mladí páni vyskakovali a hajduchovali ako barance na jar. Ako som ja preberal, tak všetci začali vyspevovať, akoby sa to na salaši naučili.

Videl som tam aj staré baby s okuliarmi a pánov s bradami po kolenná — ale všetci boli veselí a pri mojich gajdách pýtať. Za nimi sa domlel i kostolník pre desiatok farárovi. Neostatok sa ukázať i krčmár a pýtal za pálenku.

Ved ja všetko na jeseň statočne zaplatím, len sa teraz nado mnou znilujete. Dávno moja chalupa groša nevidela!

Ešte ani dobre nedopovedal a tu zase otvorili sa dvere a do chyže stúpal richtár s boženíkmi obecné poplatky pýtať. Za nimi sa domlel i kostolník pre desiatok farárovi. Neostatok sa ukázať i krčmár a pýtal za pálenku.

Pastier iba vzdychal:

— Ved ja nemám ničoho na svojom biednom bydle!

— Aspoň im zagajujem, aby darmo neprišli sem! — rieko Martin.

DIVOTVORNÉ GAJDY

beral a grúne i hory mu pomáhali hučať.

Sotváže si prehúdol jednu pesničku, len ti tu zrazu počuje v hore konský dupta a vo chvílikе zastanu pred ním dvaja jazdci na koňoch.

— Gajdoško! — prehovorí jeden z jazdcov, — neprišiel by si nám trocha zahrať?

— Dnes nemôžem. Slúbil som hrať mládencom do tanca v krčme.

Ale ten na koni zneprázdny pochytil gajdoša, vysadil ho i s gajdamami na konia a letel s ním do šíreho sveta, takže sa kone kopytami ani zeme nedotýkali.

Na druhý deň našiel obecný pastier gajdoša Martina v hore pod jedľou. Myšiel, že si trocha vypil, a potriesol ho, ale keď sa Martin zobudil, zaprisahal sa mu, že sklenice ani nevidel, ale že sa mu tejto noci čosí celkom inšieho a divného prihodilo.

A gajdoško rozprával pastierovi, ako ho včera jeden jazdec sebou pojal a ako s ním horami-dolami letel na rákoš.

Zrazu sa len rozvidnelo a ja som počul hlas, — povedá Martin, — a ten nám rieko: „Vitajte medzi nami!“ A tu som pred sebou videl krásny svet, o akom by sa mi nikdy nebolo prisnilo. „Kdeže som, reku?“ spýtal som sa. „Na rákoši,“ odpovedal mi.

„No keď som teda tu, tak vám zahudim jednu alebo dve pesničky!“

s nimi hodný kus sveta pochodiť! Ale jeden z tých starcov, vidiac ma smutného, rieko mi: Nože, Martinko, tu máš druhé gajdy!“

Ja som ich sproboval — boli dobré: A keď som na nich začal preberať, všetci sa zase veselili tancovali — hoppolky a ceprpolky a čert vie, čo to boli za tanče, čo tam hopkali až do samého svitu.

Ako prvý lúč osvetil zem, všetko mi zmizlo spred očí, mňa vyviedli von a spýtali sa ma, či by som, vraj, neostal u nich? Lebo že viem dobre gajdoša. „Ej, reku,“ povedal som im, „už len radšej budem chodiť po dedinách zarábať!“

A že som im v tom neboli po vôle, zanesli ma na koni sem, odkiaľ ma boli včera sebou pojali!

Tak dokončil gajdoš svoju rozprávku.

Pastier sa len smial:

— Ale si mal pekný sen, Martinko!

Gajdoš sa mu zaveril, že sa mu to nesivilo, a na dôkaz ukazoval nové gajdy.

Medzi rečami prišli ku pastierovej chalupe a pastier volal Martina, žeby len k nim prišiel. Vojdú dnu a tam ich zájde vohna chutnej mrvenice, čo žena priam varila.

Sotváže pastier podal gajdošovi chleba — otvorili sa zrazu dvere a dnu vstúpil panský vyberač vyberač árendu za pole. Pastier, neborák, bol

Keď začuli prichodzí prvý hlas z gájdu — tu voľky — nevôlkys dali sa všetci do smiechu a smiali sa jednošajne, hoci ich už v boku kľalo, kým len gajdoš neprestal prehúdať.

Potom premenil gajdoš nôtu. A tu všetci museli spievať z celého hrda. Ak spievali, tak spievali, chripeli, si-peli, ale prestať nemohli, kým im gajdoš doval.

A zase premenil gajdoš nôtu. A tu všetci cupylupy! v hajdúchy. Kostolník, vyberač, richtár s boženíkmi i bruchatý krčmár tancovali, nadhadzovali sa, až im pôda už nestala.

Premeniť im gajdoš nôtu. A tu by ste boli mali vidieť, čo sa robilo: všetci museli skákať ako diví. Vyberač vliezol pod stôl, boženíci na pec, kostolník sa na kozub škriabal a krčmár chodil po hlave.

Naposledy premenil gajdoš nôtu. A tu hľa, musel každý, kto neboli z tohto domu, utekat ozlomky tak daleko, že nepočul hlas gájdu. Kostolník s boženíkmi vyleteli ako strela, richtár vzal nohy na plecia, vyberač sa len tak potkýnal a bruchatý krčmár ledva nohami zapletal. Ale všetci boli radi, že nasucho obišli a so zdravými údmi a s celými hlavami usli.

Od tých čias Martinove divotvorné gajdy udržiavali poriadok v dedine. A všetci si tam potom šťastne a spokojne žili.

REDAKČNÝM OBJEKTÍVOM

Stále viac mení drevené chalupy na murované a slamené strechy na lepšie vzdorujúce možnostiam požiaru. Tiež v novotarskom nastalo oživenie v dedinskom stavebnictve. Minulý rok na potreby novotarskej dediny bolo určené 6 mln. kusov tehly, 9 tis. ton cementu ako aj viac ako 3 mln. zlatých úveru na dedinské stavebnictvo. Hoci už je zima pamäťajme stále o protipožiarých opatreniach, aby naša práca „neušla s dýmom“. Preto pozor na oheň!

ČITATELIA PÍŠU

Tento rok PPRN v Novom Targu priznalo úver vo výške 200 tis. zl. Tento úver bude využitý na nákup dlaždice, okrajov chodníkov a cement potrebný k stavbe hrádzky.

Tento rok budú vybudované chrádzky, pri-

vezené okraje chodníkov, kamene, piesok a rozdrvené asi 800 m³ kameňov.

Budúci rok stavba bude odovzdaná do užívania. Bude treba len založiť, parčíky a kvetinové hriadiely pri hasičskej remíze, škole a ceste cez dedinu. Dedina bude prijemnejšia a estetickejšia. Rozvíjajúci sa túna ruch turisticko-rekreáčny ešte sa prehlbi keď z cesty zmizne blato a kaluže a ľudia budú môcť využívať čisté chodníky.

Tak hodnotný záväzok pre učenie oslav 1000-ročia poľského štátu zaslúží si pochvalu a nasledovníctva inými dedinami.

Plánovaná prestavba dediny, stavba komunálnych a hospodárskych zariadení priniesie výhody pre všetkých obyvateľov Krempach, skrásni vzhľad dediny, čo je tak veľmi žiaduce pre odstránenie zanedbania a zaostalosti spišskej dediny.

REDAKTOR HĽAVÝ

Hlúpaci zavádzajú uzly, ktoré mudi musia rozvážovať.

(J. Clarke)

Niekto muž bojujú za Deň mužov. Ja nie. To by tak chýbal, aby ženy mali dôvod ostať celú noc vonku.

Na otázku o profesii odvetil krátko; — vedúci.

Mal vyšie vzdelenie, ale vobec ho nepoužíval.

Elektrické hladilo si podalo žiadosť, aby bolo vyradené z elektrickej siete vzhľadom na to, že prechádza k tvorivej práci.

Ešte aj čaj s rumom rozdeľuje ľudstvo na dva tábory: podľa jedných škoda rumom kaži čaj, kym druhí vratia, škoda čajom kazit rum.

Vlak do budúcnosti má aj spacie vozne.

Prečo dostávajú abstraktí umelci konkrétné honoráre?

Sťažoval sa na nedostatok masla, a nosil ho na hlave.

Alkoholu zniesol veľa, pretože mu stúpal do hlavy. A tam bolo miesta dosť.

HÁDANKY

Doposiaľ sme nevedeli, že „Zivot“ čítajú aj vo vzdialom Iraku. Dostali sme však rozloženie hľádky z čísla 7/8 práve z Bagdадu. Inz. Wincencovi Alenowiczovi, ktorý nám toto rozloženie poslal — poznávaním, že správne rozloženie — posieláme knižnú odmenu výnimočne mimo lósovania ako pozornosť za taký vzdialenosť a milý pozdrav.

Dakujeme pán inžinier a dúfame, že knižka sa Vám bude páčiť.

ROZWIAZANIE ZAGADEK Z NR-U 9/63 „ZIVOTA“:

SPRÁVNE ODPOVEDE NA ZVEDAVÉ OTÁZKY:

1. Aho. Naši futbalisti hrali vo finále majstrovstva sveta v roku 1934 a v roku 1962.

2. „Fis“ sa v hudbe nazýva tón „I“ zvýšený o pol tónu.

3. Botvinník strati so Smyslom a Tačom no v odvetných zápasoch zasa titul vydobyl na späť.

4. J. W. Goethe a najznámejšia je opera od Ch. Gounoda.

5. Júlia ešte nemala 14 rokov.

6. Gravitačia je zemská príťažlosť a gravitačný zákon prvý formuloval slávny anglický fyzik I. Newton.

Nagrody knižkové otrzymujú: Czettinia Wiejska w Czarnej Górze i Z. Sarna — Czarna Góra.

KRAJAN AMOR

Najskôr musíš ťúbiť, až potom pochopíš.
(Henry de Montherlant)

Zeny nebežia za mužmi. Vedť kto to kedy viďel, že by pasca lietala za myšou?

STVRTÝ ROD

Mimoriadne milý je rod taký:
ešte nie ženský a už nie stredný.

Milé čitateľky, blížia sa Vianoce, obdobie pre nás gazdiné plné práce pri príprave sviatkov, predsviatočného upratovania a riadenia. Chceli by som Vám dať niekoľko rad a receptov, aby ste mali sviatky skutočne prijemné a radostné.

Predovšetkým upratovanie a riadenie domácnosti nenechávajte si na posledný deň. Začnite týžden pred sviatkami. Najskôr vyriďte skrine, zásuvky, komoru atď. Veľké pranie predpokladam, že aj tak budeťe robíť skôr, nakoľko v zimných mesiacoch prádo dlhšie schne. Keď máte vyriadené všetky skrine začnite postupne s upratovaním, mytím oblokov a veľkým riadením. Na koniec si nechajte mytie podlahy, nakoľko pri pečení a varení môžete ju ešte zašpiniť. Záclony zaveste až posledný deň, budú vypadat sviežo a pekné cez celé vianoce.

Radila by som Vám tiež, aby ste si pečenie rozložili na niekoľko dní. Cesta, ktoré nevyšáhajú ako napríklad koláček makové, syrové a iné môžete upiec už trí dní pred sviatkami. Na posledný deň nechajte si len torty, po prípade základy s krémom alebo inou plinkou, ktorá podlieha skaze.

Mášo tiež môžete upiec jeden deň pred sviatkami, po prípade ak máte studenú komoru aj 2-3 dni skôr.

Na Stredý deň predpokladam, že je všetko poriadne, zostáva len príprava Stredej večere a prestretnie stola. Radime na stôl položiť biely obrus, ktorý pôsobí vždy veľmi slávnostne. Podľa starých zvykov na stôl patria sviečky, v niektorých oblastiach je to len jedna sviečka v iných viac. Sviečky

dajte do svietníka, ktorý ozdobite jednoduchými vetyčkami a imelím. Okrem toho na stôl položte misu alebo kôšíček s tradičným vianočným ovocím, jablkami, pomarančami, orechmi po prípade môžete pridať niekoľko kusov južného ovocia, ktoré pôsobí veľmi dekoratívne. Stôl ozdobíme jednoduchými vetyčkami, ktoré položíme ku každému tanieru, ak je stôl malý môžeme vsetko uložiť v peknej hlinenej ludovej vase.

A teraz niekoľko vianočných receptov: ako polievku na vŕahueme.

PÓSTNY BORSČ

Rozpočet pre 4 osoby: 2 kg červenej repy, kocky maggi, lyžičku octu, cukor a soľ podľa chuti.

Cervenú repu oberiejme z kôrky a na strúhadle postrúhameme na slízyky, ak nemáme pruhy strúhadlo, pokrájame na drobné kúsky. Zalejeme vodou a varíme až repa bude úplne mäkká. Pridáme kocky maggi podľa chuti, štipku soli a cukru a na koniec malú lyžičku octu. Polievku takto pripravenú ešte chvíľu povaríme, potom všetko doleme na cedítku.

BRAVCOVÁ ROSTENKA PEČENÁ

Rozpočet: bravčová roštenka, tuk, soľ, rasca. Bravčovú roštenku umyjeme, posolíme a hodne posypeme rascou. Uložíme do panvice do ktorej dáme tuk, margarín alebo bravčovú mast a pečieme v dobré vyhriatej hrádzi.

kiedy w nocy panuje mróz a w ciągu dnia słońce powoduje dość znaczne podniesienie temperatury. Odtądź w ciągu dnia pod wpływem ciepła powierzchnia gleby w nocy zamienia się w skorupę, która podnosząc się rozrywa delikatne korzonki roślin.

Snieg z jenego strony chroni rośliny przed przemarzaniem, ale zbyt gruba, zlodowaciała warstwa śnieżna może też ujemnie wpływać na rośliny ponieważ utrudnia dostęp powietrza. Rośliny wtedy duszą się, słabną i łatwo są porażane przez grzyby pasożytnicze, jak np. przez dobrze znaną pleśnieńią. Szkoły mogą być nawet bardziej poważne jeżeli nie zniszczą skorupy śniegowej przed bronowaniem lub przekopywaniem roli.

Zbyt wysoka temperatura jest również szkodliwa dla roślin. Powoduje ona nadmierne parowanie wody, tak z roślin, jak i z gleby. Skutkiem tego następuje więdnienie a nawet zamieranie roślin. W pewnym stopniu można temu przeciwstawiać się poprzez częste parowanie gleby i tym samym przewarzenie gleby.

Ochrona roślin przed szkodliwym działaniem zbyt niskiej lub zbyt wysokiej temperatury polega przede wszystkim na dobrze odmian odpowiadnych do uprawy w danych warunkach klimatycznych, stosowaniu właściwej uprawy i nawożenia oraz przeznaczaniu odpowiednich stanowisk.

Przed przemroziskami i mrożeniem można chronić niektóre rośliny okrywając je na zimę sioną, ziemią lub zatrzymując śnieg na polach.

O pozostałych dwóch czynnikach atmosferycznych w następnym numerze.

inż. M. SZWEDO

Często się zdarza że czasopismo „ZIVOT“ nie jest dostarczone czytelnikom. Oto odzwier jeszczé jednej takiej przykryj sprawy.

Redakcja Czasopisma

„Zivot“
Warszawa, Al. Jerozolimskie
37.

Odpowiadając na pismo z dnia 21.IX.63 r. uprzejmie komunikujemy, że Obw. Upt. Nowy Targ zamówił na II półrocze br. dla Upt. Niedzica 241 egz. czasopisma „Zivot“.

Przez przeoczenie naszego pracownika, Nr 9/63 omawianego wydawnictwa w dniu 28.VIII.63 wysłaliśmy do Upt. Maniowy zamiast do Upt. Niedzica. Pracownik, z którego winy powstała reklamacja zostało

obecnie przesunięty na inne stanowisko.

Jednocześnie informujemy, że w dniu 27.IX.63 r. przepro-

com, zaś pozostała reszta przekazał Upt. Niedzica.

Celem ustalenia ilości egzemplarzy jaką przekazał Upt.

„RUCH“ PRZEPRASZA

wadziliśmy rozmowę telefoniczną z naczelnikiem Urzędu Maniowego, który w dniu 2.X.63 r. przestał nam wyjaśnienie w/w sprawie.

Jak wynika z pisma Urzędu doręczyciel sądząc, iż przesłane przez nas egzemplarze otrzymały jako okazowe w racji odbywającego się zjazdu mniejszości słowackiej, część ich rozdał tamtejszym mieszkańców

Maniowy do Upt. Niedzica, wysyłamy w tej sprawie pismo. Po otrzymaniu odpowiedzi z Upt. Niedzica brakujące egzemplarze będziemy się starali dostać pod ich adresem.

Nie umniejszając w tym wypadku naszej winy, nadmieniamy, że gdyby Upt. Maniowy zawiadomił nas o niewłaściwie otrzymanych egzemplarzach, względnie gdyby Upt. Niedzica

tej trubie. Ak sa nám tu vyšmaží, môžeme pridať trošku vody. Mášo počas pečenia občas polievame stavou. Tako pripravena bravčovina je jemná a veľmi chutná.

Ak nedostanete živé ryby, môžete na Stredú večeru dať mrazené morské ryby.

TUNIAC NA SPÓSOB BRAVCOVEJ PEČENKY

Rozpočet pre 5 osôb: 50 dkg mäsa z tuniaka nakrájame na rovnaké, asi 2 cm vysoké rezne. Umýjme ich, posolíme a vložíme do pekáča alebo na panvicu a necháme na dobré rozprálenom tuku alebo masti po obidvoch stranach opekať dotiah, pokiaľ sa nevytvorí pekná kôrka. Mášo podávame ihneď so zemiakmi, dusenou zeleninou, chlebom a pod. Pripravujeme ho 10 minút.

KAPOR V ZELENINE

Rozpočet pre 4 osoby: 1 ½ kg kapra, mäkkva, seler, petrželan, pôr, niekoľko zrniek čierneho koreňa, bobkový list, 2-3 lyžičky smotanu, soľ.

Kapra očistíme, vypatrosíme a pokrájame na kúsky. Očistíme a pokrájame na kúsky zeleninu dusíme na masle, pridávajúc niekoľko zrniek čierneho koreňa a bobkový list. K zelenine pridávame 2-3 lyžičky smotanu a soľ podľa chuti. Keď je zelenina úplne mäkká, kladieme na ňu pokrajaného kapra, mierne osofeno a dusíme až je celkom mäkký (asi 15-20 minút).

KALENDARZ ROLNIKA NA M-C GRUDZIĘŃ

obornika w polu zaoszczędzi nam wiosnę, w czasie dużego nasilenia prac polowych, sily pociągowej.

Również nieustannie kontroluje temperaturę i stany zakopcowanych ziemniaków i buraków.

Pamięta o reperacji, nasmarowaniu i przygotowaniu wszystkich maszyn i narzędzi. Nałęże sobie uświadomić, że nie jest na to za wcześnie. Często się zdarza, że wiosna staje się wobec przykrych niespodzianek wielkie straty masy organicznej i azotu. Takie gromadzenie

ŚWIĘCICKI W. — ZWALCZAJ MY CHWASTY, ZŁ. 6—

Chwasty powodują corocznie w produkcji rolnej straty sięgające wielu milionów złotych, toteż walka z nimi nabiera coraz większego znaczenia. Zadaniem temu jest poświęcona popularna broszura W. Święcickiego. Omówiono w niej ważniejsze chwasty krótkotrwałe, wieleletnie i pasożytnicze oraz najczęściej występujące w poszczególnych grupach roślin uprawnych. Szczególnie opisano zwalczanie chwastów metodami agrotechnicznymi i chemicznymi.

PORADNIK NAWOZOWY

W Poradniku podano ogólne wiadomości o życiu roślin, omówiono ich potrzeby pokarmowe i nawozowe oraz rodzaje stosowanych u nas nawozów.

(Jen.)

zgłosili do nas natychmiast interwencje, pozwoliły to by nam na wcześniejsze załatwienie reklamacji, a co się z tym wiąże szybsze załatwienie słuszych skarg czytelników.

Za blad naszego pracownika uprzejmie przepraszamy.

„Ruch“ Centrala Kolportażu Pras i Wydawnictw

Dyrektor
St. Witkowski

Przeprosiny „RUCHU“ kierujemy do naszych słusznego urażonych czytelników w Niedzicy, sądząc, że więcej się nie powtarzy takie „przeoczenie“. Czytelników zapraszamy z kolei o informowanie Redakcji o wszystkich niedociągnięciach w kolportażu ZIVOTA.

ZIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE

CZECHOSŁOWACKIEGO STOWARZYSZENIA KULTURALNEGO

Redaguje Kolegium. Redaktor naczelný — Adam Chalupec. Z-ca red. nacz. — Marian Kaškiewicz. Redaktor graficzny — Danuta Kurano. Redaktor techniczny — Jerzy Nocuń. Nadesłanych rekopiów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA“ RSW, „PRASA“ Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 824-11.

Adres Redakcji: Warszawa, Aleje Jerozolimskie 37 p. I., tel. 21-15-41.

Zamówienia i przedpłaty na prenumeratę przyjmują do dnia 15 grudnia br. — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „Ruchu“. Można również zaprenumerować pismo dokonując wpłaty na konto PKO nr 1-6-10020 CKPIW „Ruch“ Warszawa, ul. Srebrna 12. Ceny prenumerat: roczna zł. 12.—. Prenumerata za granicą jest o 40% droższa. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Wilcza 46 nr konta PKO 1-6-10024, nr tel. 849-58. Egzemplarze zdecentralizowane można nabywać w CKP i W „Ruch“ Warszawa, ul. Srebrna 12. Oddano do składania 15.X.63 r.

Podpisano do druku 13.XI.1963 r.

Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 1734.

TAJOMSTVÁ

Legenda, fantázia alebo skutočnosť? Jestvovala Atlantida alebo príčina jej zániku?... Odovied na tiež otázky ľudstvo hľadá už viac ako 2 tisíc rokov. Nikto však nepovedal ešte trio hádanku a nikto nepovedal tunu posledné slovo.

Po prvýkrat o Atlantide porozprával svetu a tým započal podnies travajúci spor, jeden z najväčších gréckych filozófov — Platon, ktorý žil v rokoch 427 — 347 pred našim letopočtom.

Povolávajúc sa na zprávy pochadzajúce z odľahlých časov, odviedané egyptskými kňazmi zo svätynie Neit — Platón vo svojom diálogoch „Tinaios“ a „Krisias“ opisuje dejiny a zánik Atlantidy, ktorá vraj mala sa nachádzať v X. storočí pred našim letopočtom na Atlantickom oceáne za Heraklesovými stupními, volakde naproti Gibraltar.

Atlantida mala byť bohatou a silnou krajinou s miernym podnebím, nádherným rastlinstvom, množstvom žijúcich tam zvierat, hojnými žriedlami a nekonvenčnými zásobami drabých kovov, najmä rúd a zlata. Zber úrody konal sa pred závaňom studeného severného vetra chránilo ju vysoké horské pásmo. „Toto všetko viedlo káto krásny a prečudový.“

Celý ostrov bol popretaný systémom kruhovitých kanalov, tiahnutých sa od mora smerom k hĺbkam mest, ktoré sa nachádzali uprostred Atlantidy. Tieto kanale boli obklopené nádhernými stavbami z bielych, červených a čiernych kameňov.

V ústrednom bode hl. mesta Atlantidy nachádzal sa královský palác ako aj svätyňa Poseidóna a jeho krásnej manželky Kleito — stredisko kultu a miesto na ktorom boli skladané rokročné slávnostné obete. Vnútrobajské a vonkajské chrámy boli veľkolepo, nesmerne bohaty vyzdobené zlatom, slonovinou a inými cennými výrobkami. Tuna tiež sa konali súmravné pojednávania, dôležitejšie zhro-

maženia a rozhodovalo sa o venských vypravach.

Priestavy Atlantidy boli preplňené lodami a kúpcami prichádzali sem zo všetkých strán. Krásne stavby hl. mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométou alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starovinami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométou alebo iným kozmickým

V opisoch Platóna tento ostrov mal byť väčší od dnešnej severnej Afriky a Malej Ázie spolu. Vtedajší cestovateľ „mali z neho prechod na iné ostrovy. A z týchto ostrovov bola cesta na celú pevninosť...“ Atlantidu obýval bojovný národ, ktorý si podmieni západnú Európu po dnešné Toskánsko (provinciu v Taliansku) až po severnú Afriku až po hranice Egypta a zbrojne sa zrazil s predkami Atenčanov.

Ale neskôr — následkom nejakej záverejnej povohy, rozprával Platón, pričielenie, na ktorých oprel svoj opis pričiel jeden deň a jedna príšerná noc behom ktorej obyvateľa prepadi sa ponesením a Atlantida ponorila sa do mora a zmizla zo zemského povrchu...“

Je možné, že Platón mal nejaké údaje, na ktorých oprel svoj opis Atlantidy. Museli by pochádzať z veľmi dávnych čias a je najpravdepodobnejšie, že zo starých egyptských kníh. Nepochodnotiac či Atlantida bola faktom alebo len mytom, je hodno spomenut, že zatiaľ do sporu vedcov, spisovatelov a obyčajných ľudí mnohých pokolení. Každé slovo Platóna bolo nespôsobne množstvo razy analýzované. Na túto tému bolo napisané závratné množstvo literatúry siahajúcej 25 tis. sväzkov. Avšak ani jeden z nich nepukal na priamy fakt jestvovania Atlantidy. Taktiež Gomara mal mnohých následovníkov. Upozorňoval, že v opise Platóna je možné spozorovať tvár pevniny Ameriky od Labradoru po naiviac na východ výslovinu a inými cennými výtvormi napísane rozprávajú, iní mu úplne dôverujú. Majú pravdu?

Dva posledné storočia poskytli — podobne ako v mnonych iných vedeckých odboroch — nové fakta a názory, vďaka čomu legenda záčina naobudovať vlastné pravdepodobnosti, ale diskutuje sa dalej. Dnes na spore o Atlantidu zústávajú sa predstaviteľia skoro všetkých vedeckých odborov. *Zoznam me sa s niektorými názormi za a proti.*

Jedným z prvých odporcov Platóna bol jeho vlastný žiak, jeden z najvýznamnejších učencov staroveku — Aristoteles. Ešte za života Platóna vytáčal mu, že povest o Atlantide vymyslel preto, aby na jej pozadí mohol propagovať svoje filozoficko-politickej názory.

Spor o stratény ostrov ako vidieku zaújal k nemu samotný Platón. Jedno je isté, že výpovede započala sa ešte za života tvorivého aristotelesa vo veľkej miere zavádzajúca v nevýhodu vlastnému platonovi. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starovinami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starovinami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starovinami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starovinami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

ATLANTÍDY

drobne písali v jednom z minulých novu krajinou s miernym podnebím, nádherným rastlinstvom, množstvom žijúcich tam zvierat, hojnými žriedlami a nekonvenčnými zásobami drabých kovov, najmä rúd a zlata. Zber úrody konal sa pred závaňom studeného severného vetra chránilo ju vysoké horské pásmo. „Toto všetko viedlo káto krásny a prečudový.“

Celý ostrov bol popretaný systémom kruhovitých kanalov, tiahnutých sa od mora smerom k hĺbkam mest, ktoré sa nachádzali uprostred Atlantidy. Tieto kanale boli obklopené nádhernými stavbami z bielych, červených a čiernych kameňov.

Kameňov.

V ústrednom bode hl. mesta

stор., в ктором je opísaná skaza ostrova.

„Aldland pomennovaného moreplavca mi Athan, ktorý zmizol a rozstrelený vysíl vysoko na hory a doliny, že všetko bolo zmienen.“ V tomto rukopise, ktorý je opisom originálneho „z roku 3449 po zakopenej vodou Aldan“ je opisana história smelého moreplavca Inka, ktorý opravil krajinu Frizov a šiel hľadať Atlantídę, ktorá bola faktom alebo len mytom, je hodno spomenut, že zatiaľ do sporu vedcov, spisovatelov a obyčajných ľudí mnohých pokolení.

Prekvapujúca je aj jednotnosť kultov a javov prejavujúcich sa u vtedajších obyvateľov závratné množstvo literatúry siahajúcej 25 tis. sväzkov. Avšak ani jeden z nich nepukal na priamy fakt jestvovania Atlantidy. Taktiež Gomara mal mnohých následovníkov. Upozorňoval, že v opise Platóna je možné spozorovať tvár pevniny Ameriky od Labradoru po naiviac na východ výslovinu a inými cennými výtvormi napísane rozprávajú, iní mu úplne dôverujú. Majú pravdu?

„Roku 6 Kan, v mesiaci Zak začali stráne zememerzenia, trvajúce bez prestania tri dni. Krajinu bahňitých páhoriek, krajinu Mu, padla ich obetou. Devakrát vynesený dohora, behom jednej noči zmizol po nepretržite činnosti strabon však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozprávkovým krajkám vyvolaným: mesiacom, kométom alebo iným kozmickým

zádarem. Nikto však nevedel, že niektorí medzi starozitnými učencami vyskúšali na vzniku nevery v Platónovom texte medzi starozitnými učencami. K nim prípojil sa tiež významný grécky zemepisec Strabon, narodený roku 63 p.n.l., autor mnohých zemepisných spisov. Strabon hľadal mesta boli pokryté bronzom a voda, pitná a horúca z prameňov, bola dopravovaná vodovodom. Ču- kony vytepnané na zlatej tabuli vo svätyni Posejdona — vládca morí, ostrova a poloostrova. Všetko to spôsobovalo, že Atlantida bola podobná rozpr